

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

ҲУҚУҚ
СОЛИҚЛАР
БУХГАЛТЕРИЯ

2005 йил июлдан чиқа бошлаган

ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

ЯНГИ ҲУЖЖАТЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТАМИЗ

Мазкур ва бошқа ҳужжатларнинг тўлиқ матни билан www.norma.uz сайтидаги эркин кириладиган «Қонунчиликдаги янгиликлар» рукнида танишиб чиқишингиз мумкин.

ПАСПОРТ ТИЗИМИ ҲАҚИДАГИ ИККИ НИЗОМ

Президентнинг 2011 йил 5 январдаги ПФ-4262-сон Фармони билан паспорт тизимини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар қабул қилинди. Чунончи, ҳужжат билан Ўзбекистон Республикасида паспорт тизими тўғрисидаги низом ва Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати тўғрисидаги низом тасдиқланди. Қайд этилганидек, Ўзбекистон Республикасида паспорт тизими тўғрисидаги низом (Президентнинг 1999 йил 26 февралдаги ПФ-2240-сон Фармони билан тасдиқланган) билан белгиланишича, Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг амалдаги паспорти ва фуқаролиги бўлмаган шахс гувоҳномаси 2015 йил 31 декабргача ҳақиқийдир.

МЕҲНАТ ИНСПЕКТОРИ ВАКОЛАТЛАРИ

Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 5 январдаги 1-сон қарори билан Аҳолини иш билан таъминлаш ва ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун ташкилотларга нисбатан молиявий санкциялар қўллаш, шунингдек меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун ташкилотлар фаолиятини тўхтатиб қўйиш тартиби тўғрисидаги низом тасдиқланди. Чунончи, аҳолини иш билан таъминлаш, ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш ва меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларини (бундан кейин – қонун ҳужжатлари) бузганлик учун, идоравий мансублигидан ва мулкчилик шаклларида қатъи назар, ташкилотлар жавобгарликка тортиладилар. Қонун ҳужжатларига риоя этилиши юзасидан назорат меҳнат бўйича давлат техник инспекторлари ва меҳнат ҳуқуқ инспекторлари томонидан амалга оширилади. Улар текшириш ўтказиш, ёзма кўрсатмалар бериш, жарима солиш ҳуқуқига эгалар. Хусусан, ижтимоий муҳофазага муҳтож шахсларга энг кам миқдордаги иш жойларини яратиш тўғрисидаги қарорларни бажармаганлик ёхуд илгари талабнома берилган, ўрта махсус, касб-хунар ва олий маълумот олган, шунингдек касб тайёргарлигини олишга ва қайта тайёргарлик кўришга, малакасини оширишга юборилган шахсларни ишга қабул қилишдан бош тортганлик учун – ҳар бир яратилмаган иш жойи учун ушбу ташкилот ходимининг ўртача йиллик иш ҳақи миқдоридан; ногиронларнинг ижтимоий инфратузилма объектларига тўсқинликсиз кириши учун, шунингдек темир йўл, ҳаво, сув транспортидан, шаҳарлараро автомобиль транспортдан, шаҳар ва шаҳар атрофи йўловчилар транспортининг барча турларидан, транспорт коммуникацияларидан, умумий фойдаланишдаги алоқа воситалари ва ахборот воситаларидан тўсқинликсиз фойдаланилиши учун шароитлар яратиш бўйича қонунда назарда тутилган талабларни бажармаганлик

учун – ЭКИХнинг 70 бараваридан 100 бараваригача миқдорда жарима солинади. Улар меҳнат ҳавфсизлиги талабларига риоя қилмаганлик учун ташкилот фаолиятини ёки ишлаб чиқариш воситаларидан фойдаланишни тўхтатиб туришга ҳақдилар.

ЭКСПЕРТЛАР УЧУН БИР ОЙ МУДДАТ БЕРИЛДИ

Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 5 январдаги 5-сон қарори билан Давлат суд-экспертиза муассасаси ёки бошқа корхона, муассаса, ташкилот томонидан суд экспертизасини ўтказиш тартиби тўғрисидаги намунавий низом тасдиқланди. Унга мувофиқ, экспертизаларни ўтказиш муддатлари экспертизаларнинг мураккаблиги ва хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда 30 кун доирасида белгиланади. Экспертизани ушбу муддатда бажариш мумкин бўлмаган тақдирда экспертиза муассасаси раҳбари экспертизани тайинлаган орган (шахс) билан келишган ҳолда қўшимча муддатни белгилаши мумкин.

Ҳужжатда шунингдек экспертиза ўтказиш харажатлари, унга юбориладиган материалларни расмийлаштириш тартиби, экспертиза ўтказиш тартиби ва унинг натижаларини расмийлаштириш масалалари ҳам тартибга солинган.

ЯККА ТАДБИРКОР НИМАЛАР БИЛАН ШУҒУЛЛАНИШИ МУМКИН?

Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 7 январдаги 6-сон қарори билан Хусусий тадбиркорлар юридик шахс ташкил этмасдан шуғулланиши мумкин бўлган фаолият турлари рўйхати тасдиқланди. Рўйхатда чакана савдонинг айрим турлари, халқ бадийи хунармандчилиги ва декоратив-амалий санъат буюмларини тайёрлаш, маиший хизматлар (мебелни таъмирлаш, оптика, соатларни таъмирлаш ва ўймакорлик ишлари) – 60 дан ортиқ фаолият турлари келтирилган.

Белгиланишича, 2011 йил 1 апрелдан бошлаб жисмоний шахслар Рўйхатга киритилмаган фаолият турларини амалга оширишлари мумкин эмас. Унга киритилган фаолият турлари юридик шахслар томонидан ҳам амалга оширилиши мумкин.

СОАТБАЙ ҲАҚ МИҚДОРИ ОШИРИЛДИ

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг қарори (АВ томонидан 2011 йил 5 январда 2176-сон билан рўйхатдан ўтказилган) билан ўқув машғулотларини ўтказганлик учун меҳнатга соатбай ҳақ тўлашнинг янги миқдорлари тасдиқланди. Аввалгидек, улар таълим

олаётган шахслар контингенти, ўқитувчининг илмий даражаси ва лавозими, шунингдек таълим муассасасининг турини ҳисобга олган ҳолда белгиланган. Бироқ энди бир академик соат учун олий ўқув юртларидаги профессорлар – фан докторлари 11 944,2 сўм (олдин – 10 858,4 сўм), доцентлар – фан номзодлари 7 543,9 сўм (олдин – 6 858,1 сўм), илмий даражага эга бўлмаган шахслар эса – 5 466,2 сўм (олдин – 4 969,3 сўм) ҳақ оладилар.

Олий ва ўрта махсус таълим, Халқ таълими ҳамда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирликларининг қарори билан тасдиқланган ўқув машғулотларини ўтказганлик учун меҳнатга соатбай ҳақ тўлаш миқдорлари (рўйхат рақами 2153, 2010 йил 12 ноябрь) ўз кучини йўқотган деб топилди.

2011 йил 15 январдан кучга кирди.

МАСЛАХАТЧИ – ЎРИНДОШ

Давлат мулки кўмитаси ҳузуридаги Қимматли қўғозлар бозори фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш маркази бош директорининг буйруғи (АВ томонидан 2011 йил 5 январда 1495-2-сон билан рўйхатдан ўтказилди) билан Инвестиция маслаҳатчисининг қимматли қўғозлар бозоридаги фаолияти тўғрисидаги низомга ўзгартиришлар киритилди. Чунончи, инвестиция маслаҳатчиси эндиликда ўз фаолиятини қимматли қўғозлар бозоридаги бошқа фаолият турлари билан бирга олиб бориш ҳуқуқига эга ҳамда маълумотларнинг ўзаро муносабати тўғрисидаги шартнома нусхаларининг бутлигини таъминлаши ҳамда уларнинг хронологик ҳисобини юритиши шарт эмас.

2011 йил 15 январдан кучга кирди.

ҲАММАСИ ЖАДВАЛ БЎЙИЧА

Монополиядан чиқариш давлат кўмитаси, Иқтисодиёт вазирлигининг қарори (АВ томонидан 2011 йил 7 январда 2178-сон билан рўйхатдан ўтказилган) билан Биржа савдоларига қўйиладиган, шу жумладан такоран қўйиладиган маҳсулотларнинг ҳажмларини ҳисобга олиш тартиби тўғрисидаги низом тасдиқланди. Унга биноан, стратегик ва монопол турдаги маҳсулотлар, хом ашё ва материаллар (уларнинг рўйхати Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 5 февралдаги 57-сон қарорида келтирилди), шунингдек Монополиядан чиқариш давлат кўмитаси қарори билан аниқланганлари тасдиқланган графикларга мувофиқ биржа савдоларига қўйилади.

Монополиядан чиқариш давлат кўмитаси энди биржага ой давомида савдога қўйиладиган маҳсулотлар ҳажмларини назарда тутувчи тасдиқланган графикларни юборди. Биржа эса унга ҳар кун сотишга ҳақиқатда қўйилган маҳсулотлар ва тузилган битимлар тўғрисида маълумотларни тақдим этади. Биржа савдоларида сотилмаган стратегик

Меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг қисқача шарҳлари 2011 йил 3 январда 14 январгача бўлган давр учун «Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами»нинг 1-2-сон асосида тайёрланди.

ва монопол турдаги маҳсулотлар, хом ашё ва материаллар ҳажмлари биржа савдоларига биринчи марта қўйилган вақтдан эътиборан 1 ой мобайнида такоран қўйилади. 2010 йил 17 январдан кучга кирди.

ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ МОНИТОРИНГ ҚИЛАДИ

Монополиядан чиқариш давлат кўмитаси, Марказий банк бошқаруви ва Иқтисодиёт вазирлигининг қарори (АВ томонидан 2011 йил 13 январда 2181-сон билан рўйхатдан ўтказилган) билан Аукцион ва танлов савдоларида сотилган иқтисодий ночор корхоналар бўйича тижорат банклари томонидан инвестиция мажбуриятларини бажарилиши юзасидан мониторинг юритиш тартиби тўғрисидаги низом тасдиқланди. Унга биноан мазкур мониторинг комиссиянинг ишчи органи – Давлат мулки кўмитаси томонидан шартнома бўйича тижорат банкларининг асосий инвестиция мажбуриятларини кўрсатган ҳолда уларнинг реестрини юритиш; инвестиция мажбуриятларининг бажарилиши юзасидан тижорат банклари томонидан тақдим этиладиган ҳар ойлик маълумотлар ва чораклик ҳисоботларни тўплаш ва таҳли қилиш йўли билан амалга оширилади.

2011 йил 23 январдан кучга кирди.

ТАЖРИБА БЎЛИШИ ШАРТ ЭМАС

Давлат мулки кўмитаси, Молия вазирлигининг қарори (АВ томонидан 2011 йил 13 январда 1668-2-сон билан рўйхатдан ўтказилган) билан Устав капиталида давлат акциялари пакети (улушлари) 50 фоиздан ортиқ бўлган корхоналарда ташқи аудитни ўтказадиган аудиторлик ташкилотлари рўйхатига аудиторлик ташкилотларини киритиш тартиби тўғрисидаги низомга ўзгартириш ва қўшимчалар киритилди. Танловда қатнашадиган аудиторлик ташкилотлари ҳар йили 1 февралдан 21 февралгача Давлат мулки кўмитасига ҳужжатларни тақдим этади. Эндиликда танлов иш тирокчиларидан акциядорлик жамиятларини текшириш бўйича иш тажрибаси талаб қилинмайди, уларнинг ички стандартлари нусхаси аудиторлик ташкилотининг раҳбари томонидан тасдиқланган бўлиши шарт.

2011 йил 23 январдан кучга кирди.

УШБУ
СОНДА

1-бет

Қонунчиликдаги
янги ҳужжатлар

2-бет

Меҳнат дафтарчасига
доир масалалар

3-6-бетлар

«Биз яшайдиган
уй»да нима гап?

7-8-бетлар

Реклама
ва эълонлар

\$1 = 1654,25 сўм

€1 = 2276,08 сўм

£1 = 2623,48 сўм

¥10 = 201,66 сўм

Мехнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларини қўллаш билан боғлиқ саволларга Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси Кенгаши юридик бўлимининг мудирини Абдусалом РИСКУЛЛАЕВ жавоб беради.

МЕХНАТ ДАФТАРЧАСИНИ ДАРҲОЛ ТЕКШИРИБ ОЛИНГ

? Ходимнинг мехнат дафтарчасида иккинчи саҳифа тўлдирилмаган (тушириб қолдирилган), бироқ ёзувларнинг рақамланишига риоя қилинган. Бу ҳол қўпол ҳуқуқбузарлик ҳисобланадими? Ушбу ҳолда бирор-бир чора кўрилиши керакми?

– Фикримизча, бундай ҳолда ходимнинг мехнат дафтарчасига ёзувларни кейинги тартиб рақамлари билан қайд этишни давом эттириб, тушириб қолдирилган саҳифаларни бўш қолдириш керак.

Сиз кўрсатган ҳаракатлар (яъни эътиборсизлик) мехнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузиш деб баҳоланмайди ва қонун билан назарда тутилган тартибда жавобгарликка олиб келмайди.

БАЖАРИШ УЧУН БИЛИШ КЕРАК

? Ҳар бир мехнат шартномасига лавозим йўриқномасини илова қилиш лозимми?

– Бизнинг мехнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларимиз иш берувчининг мехнат шартномасига лавозим йўриқномасини илова қилиш мажбуриятини назарда тутмайди. Бироқ муайян ҳолатларда иш берувчи бунга амал қилмаси бўлмайди. Мехнат кодексининг (бундан кейин – МК) 73-моддаси ходим билан мехнат шартномасига унинг мехнат функциялари тўғрисидаги шартни киритишга мажбур қилади. Уни белгилаш учун штат жадвалида лавозимга ҳавола қилишнинг ўзи етарли бўлмайди.

Агар мехнат шартномасида ходимнинг мехнат мажбуриятлари кўрсатилмаган бўлса, тегишли лавозим бўйича лавозим йўриқномасини тайёрлаш зарур. Ходим лавозим йўриқномаси билан (ва унинг мехнат фаолияти билан боғлиқ бошқа локал

ТУШУНЧА ЎРНИДА

Мехнат функцияси – штатлар рўйхатига мувофиқ лавозим бўйича, малакани кўрсатган ҳолда касб, ихтисос бўйича иш; топшириладиган ишнинг аниқ тури.

меъёрий ҳужжатлар билан ҳам) мехнат шартномаси тузилганига қадар имзо чеккан ҳолда таништирилиши керак, чунки буйруқ чиқариш учун ходим билан тузилган мехнат шартномаси асос бўлади (МКнинг 82-моддаси).

Агар ходимнинг мажбуриятлар доираси мехнат шартномасида ҳам, лавозим йўриқномасида ҳам, бирор-бир бошқа локал меъёрий ҳужжатларда ҳам белгиланмаган бўлса, иш берувчи унинг мехнат мажбуриятларини бажаришини назорат қилиши қийин бўлади. Шу боис мехнат тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ички тартиб қоидалари, интизом тўғрисидаги уставлар ва низомлар, корхонада қабул қилинадиган локал ҳужжатлар (жамоа шартномалари, йўриқномалар ва ҳоказо), мехнат шартномасида ходимнинг мехнат мажбуриятларини аниқлаштиришни талаб қилади (МКнинг 176-моддаси).

МЕХНАТ ДАФТАРЧАСИНИ ВАҚТИДА ЭГАСИГА ТОПШИРИНГ

? Мендан аввалги раҳбар ходимни ишдан бўшатган, бироқ у мехнат шартномасини бекор қилиш тўғрисида ёзувни қайд қилишни унутган. Дафтарча қўлимизда турган вақтда ташкилотнинг номи (тегишинча, муҳр изи ҳам) ўзгарди. Менда эски муҳр йўқ. Бундай вазиятда ишдан бўшатиш тўғрисидаги ёзувни қандай қилиб тўғри расмийлаштириш мумкин?

– Бу ғоятда мураккаб вазиятдир. Фикримизча, ундан чиқиш йўли қуйидагича бўлиши мумкин. Агар ходим ишлаб турган даврда корхонанинг номи ўзгаририлса, унда бу тўғрида мехнат дафтарчасининг 3-устунда алоҳида сатр билан: «Фалон корхона фалон санада фалончи ном билан атала бошлади» деб ёзилади. 4-устунда эса, қайта атилишини (номланишини) асослаб буйруқ санаси ва сон рақами қўйилади (Мехнат дафтарчаларини юритиш тартиби тўғрисида йўриқноманинг*).

*МВ ва ИТВ томонидан тасдиқланган, АВ томонидан 1998 йил 29 январда 402-сон билан рўйхатдан ўтказилган, бундан кейин – йўриқнома.

2.13-банди). Сўнгра 3-устунда «Мехнат шартномаси бекор қилинди» деб ёзиб, мехнат дафтарчасининг иккинчи устунда мехнат шартномасини бекор қилиш санаси, тўртинчи устунда эса буйруқнинг санаси ва рақами кўрсатилиши керак. Мехнат дафтарчасига ходим билан мехнат шартномасини бекор қилиш тўғрисидаги ёзувни киритишнинг бундай вариантыда хронология бузилади (объектив сабабларга кўра), бироқ муҳр изининг мазмунини асосланади.

Эътибор беринг: сиздан аввалги раҳбар мехнат шартномаси бекор қилинган кунда ходимнинг мехнат дафтарчаси ва мехнат шартномасини бекор қилиш тўғрисидаги буйруқ нусхасини бериш зарурлиги ҳақидаги талабни бузган (МКнинг 108-моддаси ва йўриқноманинг 3.1-банди). Агар ходимга ўз вақтида мехнат дафтарчасини олиш учун келиш лозимлиги тўғрисида хабарнома юборилмаган бўлса, у ташкилотга асосли эътирозлар билдиришига тайёр бўлиш керак. У мехнат шартномаси бекор қилинганда ходимга мехнат дафтарчасини ўз вақтида бермаганлик оқибатида келиб чиққан мажбурий прогнот вақти учун ҳақ тўлаш тўғрисида талаб қўйиши ҳам мумкин (МКнинг 275-моддаси).

МАЖБУРИЙ ЭМАС, БИРОҚ МАҚБУЛ

? Мехнат шартномаларини ва уларга доир қўшимча битимларни ҳисобга олиш журналини юритиш қанчалик мажбурий?

– Қонун ҳужжатлари унинг рўйхатдан ўтказиш рақамини шартноманинг (мехнат ёки фуқаролик-ҳуқуқий) мажбурий реквизитлари сирасига киритмайди. МКнинг 73-моддасида белгиланишича, мехнат шартномасида тарафларнинг келишуви билан қуйидагилар кўрсатилади: иш жойи (корхона ёки унинг бўлини); ходимнинг мехнат вазифаси – мутахассислиги, малакаси, у ишлайдиган лавозим; ишнинг бошланиш куни; мехнат шартномаси муайян муддатга тузилганда унинг амал қилиш муддати;

мехнат ҳақи миқдори ва мехнатнинг бошқа шартлари. Ушбу рўйхатда ва Ёзма ҳолдаги мехнат шартномаси (контракт) тузиш юзасидан тавсияларда (ВМнинг 1997 йил 11 мартдаги 133-сон қарорига 1-илова) рўйхатдан ўтказиш рақами айтилмаган. Бинобарин, қонун чиқарувчи учун у мажбурий эмас (масалан, мехнат шартномасини тузиш жойи ва санасидан фарқ қилиб). Бироқ Мехнат шартномаси (контракт)нинг намунавий шаклида (ВМнинг 1997 йил 11 мартдаги 133-сон қарорига 2-илова) рўйхатдан ўтказиш рақами кўрсатилган.

Биз кадр ҳужжатларини, шу жумладан мехнат шартномаларини рўйхатдан ўтказишни маслаҳат берамиз. Ходимлар сони кўп бўлганда, шунингдек шахсий ишлар юритилмаси ва мехнат шартномалари алоҳида сақланса, ҳисобга олиш ва маълумот ишлари дас-таги сифатида уларни рўйхатдан ўтказиш зарурдир.

МАОШНИ ЎЗГАРТИРИШ ҚОИДАСИ

? Агар ходимнинг фақат маоши ўзгарса, қўшимча битим тузиш керакми?

– МК 73-моддасининг иккинчи қисмига кўра, ҳақ тўлаш миқдори мехнат шартномасининг мажбурий шартлари сирасига қиради, шу сабабли у шартномада назарда тутилиши керак.

ТУШУНЧА ЎРНИДА

Мехнат шартлари деганда мехнат жараёнидаги ижтимоий ва ишлаб чиқариш омилларининг жами тушунилади (МКнинг 88-моддаси). Ижтимоий омиллар жумласига мехнат ҳақи миқдори, иш вақтининг, таътилни муддати ва бошқа шартлар қиради. Техника, санитария, гигиенага оид, ишлаб чиқариш-маиший ва бошқа шартлар ишлаб чиқариш омиллари деб ҳисобланади.

Мехнат шартларини ўзгартириш улар белгиланган тартибда амалга оширилади. МКнинг 89-моддасига кўра иш берувчи ходимни мехнат шартларини ўзгартирмоқчи эканлиги тўғрисида камида 2 ой аввал ёзма равишда, имзо чектириб, огоҳлантириши керак. Ушбу муддатни фақат ходимнинг розилиги билан қисқартиришга йўл қўйилади.

Шу тариқа, қўшимча битим тузишнинг зарурлигини МК талаблари тақозо этади.

БАЙРАМ КУНИ ИШЛАБ, СЎНГ ИШГА БОРМАЙМАН

? 2008–2009 йилларда ходим ўз ёзма розилиги билан дам олиш кунларида ишлашга жалб этилиб, дам олиш кунлари бериш ва бир ҳисса ҳақ тўлаш кўринишида компенсация олиш шарт қўйилди. Ҳақ тўланди, бироқ дам олиш кунлари берилмади. Қандай қилиб бир вақтда ходимнинг хоҳишини бажариш ва корхонанинг мажбуриятига риоя қилиш мумкин: ҳозир унга қўшимча ҳақ тўламасдан дам олиш кунларини берса бўладими?

– Умумий қоидага кўра дам олиш кунларида ишлатиш тақиқланади. Иш берувчининг фармойиши бўйича айрим ходимларни дам олиш кунлари ишга жалб этишга алоҳида ҳоллардагина, жамоа шартномасида, агар у тузилмаган бўлса, – иш берувчи томонидан касаба уюшмаси кўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи билан келишиб белгиланган асослар бўйича ва тартибда (МКнинг 130-моддаси), МК 220-моддасининг бешинчи қисми ҳамда 228 ва 245-моддаларида белгиланган чеклашларга риоя этган ҳолда йўл қўйилади.

Иш вақтидан ташқари ишлар, дам олиш кунлари ва байрам кунларидаги ишлар учун камида икки ҳисса миқдорда ҳақ тўланади. Тўланадиган ҳақнинг аниқ миқдори жамоа шартномасида, агар у тузилмаган бўлса, – иш берувчи томонидан касаба уюшмаси кўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи билан келишиб белгиланади.

Байрам ёки дам олиш кунларида иш ходимнинг хоҳишига қараб бошқа дам олиш куни (отгул) бериш билан қопланиши мумкин, иш вақтидан ташқари иш учун эса белгиланган иш вақтидан ташқари бажарилган иш соатларига тенг келадиган миқдорда отгул берилиши ҳам мумкин. Байрам ёки дам олиш кунларида иш ёхуд иш вақтидан ташқари бажарилган иш учун бошқа дам олиш куни берилган тақдирда, бундай ишлар учун камида бир ҳисса миқдорда мехнат ҳақи тўланади.

Дам олиш учун бошқа кун бериш тартиби ва муддатларини ходимни ишга жалб этиш билан бир вақтда белгилаш керак, уларни иш берувчининг ходимни дам олиш ва ишланмайдиган байрам кунларида ишга жалб этиш тўғрисидаги буйруғи (фармойиши)да кўрсатиш лозим. Бу эса эҳтимоллий нохуш оқибатлар ва келишмовчиликларнинг олдини олиш имконини беради.

Агар бирор-бир сабабларга кўра дам олиш кунларида ишлаганлик учун дам олинадиган кунлар берилмаган бўлса, иш берувчи ходимнинг талабига кўра бошқа дам олиш кунларини бериши шарт, чунки тарафлар келишуви билан ушбу масала уни дам олиш кунларида ишлашга жалб этиш пайтида белгиланган. Ходимнинг дам олиш ва ишланмайдиган байрам кунларида ишлаганлик учун дам олинадиган кунларни олиш ҳуқуқи ҳеч қандай муддатлар билан бекор қилинмайди.

Сизнинг вазиятингизда иш берувчи ходимга МКнинг 157-моддасига мувофиқ 2008–2009 йиллар давомида уни дам олиш кунларида ишлашга жалб этиш тўғрисидаги буйруқларга мувофиқ бажарган иши учун дам олинадиган кунларни бериш тўғрисида буйруқ (фармойиш) чиқариши лозим. Унда қуйидагиларни кўрсатиш лозим:

– ходимнинг дам олиш кунларида ишлаган вақти; уни кўрсатилган вақтда ишга жалб этиш тўғрисида буйруқлар (фармойишлар) реквизитлари; иш берувчининг буйруқлари (фармойишлари)ни бажариш мақсадида ишлаган муддати учун дам олиш кунлари; унга МКнинг 157-моддасига мувофиқ бериладиган дам олиш вақтига ҳақ тўланмаслиги тўғрисида маълумотлар. Ходимнинг муайян сабабларга кўра фойдаланмаган дам олиш кунлари берилиши сўралган аризада бундай буйруқни чиқариш учун асос бўлиб ҳисобланади.

Давоми бор.

- ✓ **ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИДАГИ ЯНГИЛИКЛАР**
- Янги ҳужжатларни тақдим этамиз **1-бет**
- ✓ **КАДРЛАР БЎЛИМИ**
- Мехнат дафтарчасини дарҳол текшириб олинг
- Бажариш учун билиш керак
- Мехнат дафтарчасини вақтида эгасига топширинг
- Мажбурий эмас, бироқ мақбул
- Маошни ўзгартириш қоидаси
- Байрам куни ишлаб, сўнг ишга бормайман
- Валюталар курси **2-бет**
- ✓ **БИЗ ЯШАЙДИГАН УЙ**
- Текширишга тайёрланаверинг
- Ҳисоблагич қўйдингми, текширтириш ҳам зиммангда
- Тор доирада
- Ҳисобварақ билан, бироқ ҚҚСсиз **3-6-бетлар**
- ✓ **ТОР** **7-8-бетлар**

МДҲ ВА БОЛТИҚБЎЙИ МАМЛАКАТЛАРИ ВАЛЮТАЛАРИНИНГ АҚШ ДОЛЛАРИ, ЕВРО ВА РОССИЯ РУБЛИГА НИСБАТАН КУРСЛАРИ

Мамлакат	Сана	АҚШ доллари		Евро		Россия рубли	
		бирлиги	курс	бирлиги	курс	бирлиги	курс
Озарбайжон	3.02.2011	1	0,7961	1	1,0981	1	0,027
Арманистон	3.02.2011	1	365,27	1	503,31	1	12,46
Беларусь	4.02.2011	1	3006,00	1	4145,88	1	102,42
Грузия	3.02.2011	1	1,8033	1	2,495	1	6,1291
Қозоғистон	4.02.2011	1	146,75	1	202,49	1	5,01
Қирғизистон	4.02.2011	1	47,4285	1	64,7835	1	1,5933
Латвия	4.02.2011	1	0,509	1	0,702804	1	0,0173
Литва	4.02.2011	1	2,4998	1	3,4528	10	8,5171
Молдова	3.02.2011	1	11,9842	1	16,54	1	0,4067
Тожикистон	4.02.2011	1	4,4028	1	6,1418	10	1,5192
Ўзбекистон	1.02.2011	1	1654,25	1	2276,08	1	55,76
Украина	3.02.2011	100	794,17	100	1096,1929	10	2,6992
Эстония	31.12.2010	1	11,7107	1	15,6466	1	0,383246

Манба: www.prime-tass.ru

МУНДАРИЖА:

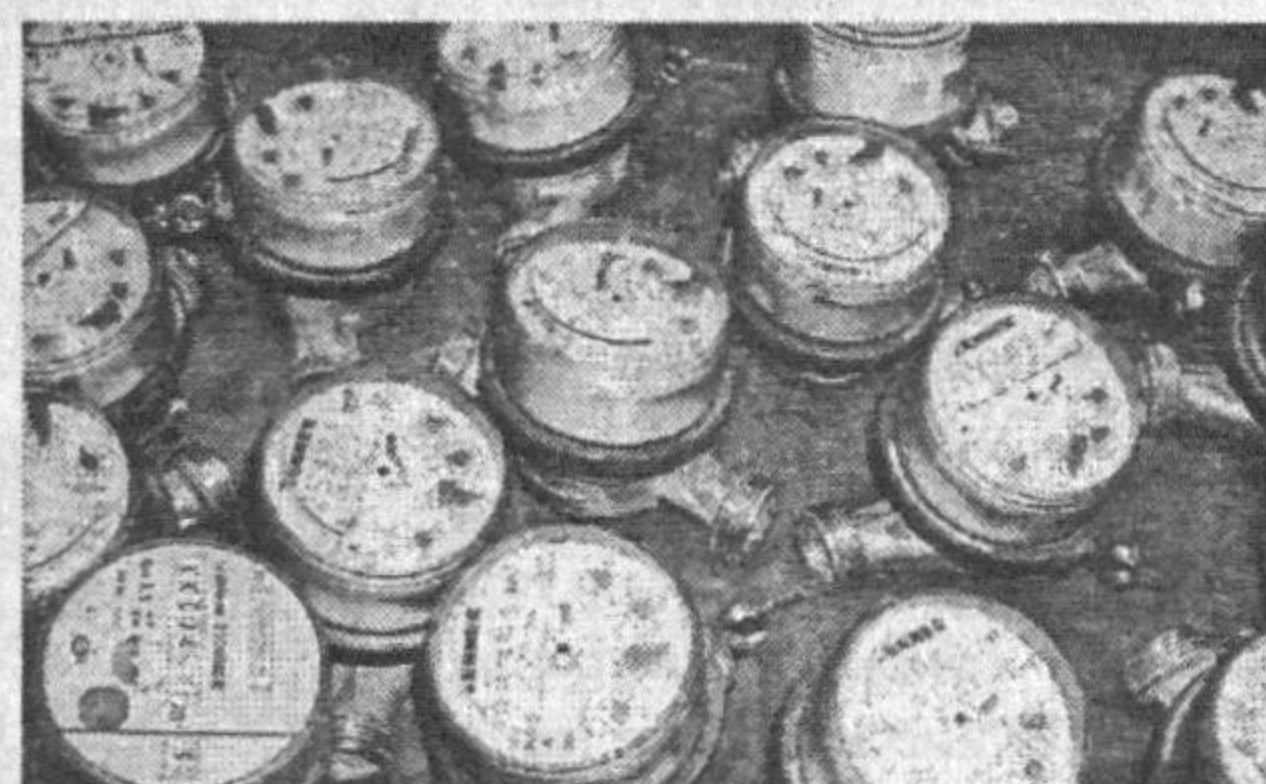
- ✓ Текширишга тайёрланаверинг
- ✓ Ҳисоблагич қўйдингни, текширтириш ҳам зиммангда
- ✓ Тор доирада
- ✓ Ҳисобварақ билан, бироқ ҚҚСсиз

УШБУ СОН МАВЗУСИ: Сувўлчагичлар

ТЕКШИРИШГА ТАЙЁРЛАНАВЕРИНГ

Газ, иссиқ ва совуқ сув ҳисоблагич асбоблари эгаларида яқиндан бошлаб бу асбобларни текширтириш зарурияти билан боғлиқ ташвиш пайдо бўлди. Таассуфки, уларнинг аксарияти бу иш қай тартибда амалга оширилишидан етарлича хабардор эмас. Иссиқ сув ҳисоблагичларини текшириш юзасидан имкон қадар кўпроқ ахборот олиш мақсадида мухбиримиз «Тошиссиққуввати» ишлаб чиқариш бирлашмаси унитар корхонасига бориб корхонанинг бош метрологи А.Э.ГРИГОРЬЯНЦ ва метролог-муҳандис Н.Ш.КАМОЛОВ билан учрашди ва газетхонларимизни қизиқтираётган саволларга улардан муфассал жавоб олди.

ТЕКШИРУВ ҚОНУНИЙ АСОСГА ЭГА

– Истеъмолчиларнинг аксарияти бу таҳлид текширишларнинг моҳиятини, текширув нима учун зарурлигини, бу иш қайси қонун ҳужжатлари асосида тартибга солинишини яхши билмайдилар. Артур Эдуардович, Низомиддин Шаропович, суҳбатни ана шу йўналишда бошласак, нима дейсиз?!

– Бу жараён 1993 йил 28 декабрда қабул қилинган «Метрология тўғрисида»ги 1004-ХII-сон Қонун (бундан буён матнда Қонун деб юритилади) билан тартибга солинади. Унда айтилишича, текширув ўлчов воситаларининг белгиланган техник талабларга мувофиқлигини аниқлаш ва тасдиқлаш мақсадида давлат метрология хизмати органлари (бошқа ваколатли органлар, ташкилотлар) томонидан амалга ошириладиган операциялар мажмуидан иборатдир (Қонуннинг 1-моддаси). Текширувни ўтказиш зарурияти бир қанча моддалар талаби тақозосидир. Қонуннинг 15-моддасида назорат текширув тарзида ҳам ўтказилиши белгилаб қўйилган бўлиб, 19-моддасида таъкидланганидек, Қонун талабларини, шунингдек метрология нормалари ва қоидаларини бузганликда айбдор юридик ва жисмоний шахслар, шунингдек давлат бошқаруви органлари қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгар бўладилар.

Бундан ташқари, мамлакатимиз Президентининг 2007 йил 3 январдаги ПҚ-553-сон қарорида¹ (бундан буён ПҚ-553 қарор деб юритилади) шундай текширув ўтказиш зарурлиги назарда тутилган. Совуқ (иссиқ) сув ҳисоблагич узелини ўрна-

тиш, унга техник хизмат кўрсатиш ва ундан фойдаланишга оид намунавий шартнома лойиҳасининг² (бундан буён матнда Шартнома деб юритилади) 1.3-бандида айтилишича, ҳисоблагичдан фойдаланиш жараёни вақти-вақти билан (сув ҳисоблагич асбобларининг паспорти ва техник шартларида назарда тутилган муддатлар ва тартибда) текширув ўтказиш туришни ташкил этиш ишини ҳам қамраб олади.

– Иссиқ сув ҳисоблагичларини текширувдан ўтказиш муддатлари қайси ҳужжатларда белгиланган?

– Таъкидлаш жоизки, истеъмолчилар Шартномадан ташқари ҳисоблагичнинг паспортини диққат билан ўқиб чиқишлари лозим, чунки унда ҳисоблагич асбобининг техник тавсифлари, давлат текширувидан ўтказиш муддатлари кўрсатиб қўйилган. Иссиқ ва совуқ сув ҳисоблагичлари учун текширувлар оралиғидаги вақт аҳоли учун тўрт йил, юридик шахслар учун икки йил деб белгиланган. Ана шу муддатлар давлат текширувидан ўтказилиши шарт бўлган ишчи ва намунавий ўлчов воситалари номенклатура рўйхати билан белгилаб қўйилган (рўйхат 2007 йили «Ўзстандарт» агентлиги томонидан тасдиқланган).

– Текширувлар оралиғидаги вақт нималарга боғлиқ? Баъзи мамлакатларда иссиқ сув ҳисоблагичлари учун бундай муддат 10-12 йил деб белгиланганлигини эшитгандик...

– Бу ҳисоблагич асбобларининг сифатига боғлиқ. Бундай асбоблар ўзларининг метрологик хусусиятларига кўра у ёки бу муддатга дош бериши

*Тахририят ихтилофли вазиятларни ҳал қилишда иштирок этмайди ва уларни ечишга қўмаклашиш ваколатига эга эмас.

¹«Ўзбекистон Республикаси уй-жой фондини совуқ ва иссиқ сув ҳисоблагич асбоблари билан жиҳозлаш» инвестиция лойиҳасини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида».

²ПҚ-553-сон қарорнинг 4-илоvasи.

Мавзувий сонни Ирина ГРЕБЕНЮК олиб боради.

мумкин. Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, биздаги мавжуд ҳисоблагичлар тўрт йил фойдаланилганидан кейин техник тавсифлари нормадан четлана бошлайди, шу сабабли ҳам текширув талаб этади. Сув ўлчагичларидаги йўл қўйса бўладиган хатоликларни уни тайёрлаган завод белгилайди. Масалан, иссиқ сувга мўлжалланган Хитой ҳисоблагичлари тўла куч билан ишлатилганда бундай хатоликлар ± 3 , камроқ куч билан ишлатилганда ± 5 ни ташкил этади. Агар корхона ўзи тайёрлаган асбобнинг юқори даражада аниқлигига эришса ва буни Давлат стандартида кўрсатса, унинг сув ўлчагичларига текширув муддатларини узоқроқ қилиб белгилаш мумкин. Бундан аввало истеъмолчи ютади, қолаверса бизнинг ҳам ишимиз камаяди.

ДАСТУР ТАЯНЧИ

– **Совуқ ва иссиқ сув ҳисоблагич асбобларини ўрнатиш дастурини³ (бундан буён матнда Дастур деб юритилади) мамлакатимизда амалга оширишга 2006 йили киришилган эди. Ҳозир бу борадаги ишлар қайси босқичга етди? Пойтахтимиздаги кўп квартирали уй-жой фондиди иссиқ сув ҳисоблагич асбоблари билан жиҳозлаш борасидаги статистика маълумотларидан хабардормисиз?**

– Иссиқ сув ҳисоблагичларини ўрнатиш ишлари давом этмоқда. 2007 йили Хитой Халқ Республикасининг имтиёзли кредитлари доирасида, «Тайёр ҳолда топшириш» шарти билан «Ўзбекистон Республикаси уй-жой фондиди совуқ ва иссиқ сув ҳисоблагич асбоблари билан жиҳозлаш» инвестиция лойиҳасини⁴ амалга ошириш ишлари бошлаб юборилган эди. Унда мамлакатимиз пойтахтида 245 мингта иссиқ сув ҳисоблагичи ўрнатиш назарда тутилганди. Лойиҳа

Камолов Низомиддин Шаропович.

ижроси масъулиятини Хитойнинг «II YAN» МЧЖ ўз зиммасига олди. Хитойдан олиб келинган совуқ ва иссиқ сув ҳисоблагичларини ўрнатиш муддати 2010 йил 1 августга қадар узайтирилди⁵. Бугунги кунда пойтахтдаги кўп квартирали уйларда иссиқ сув абоненти 416 853 та. Баъзи истеъмолчилар квартираларида икки ва ундан ортиқ иссиқ сув кириш нуқталари бор. Сув ҳисоблагич асбоблари ўрнатилиши лозим бўлган 500 225 кириш нуқтасидан 278 548 таси ҳисоблагич билан жиҳозланган, бошқача қилиб айтганда, 55 фоизи сув ҳисоблагич билан таъминланган.

– **Агар уй-жой фондиди совуқ ва иссиқ сув ҳисоблагич асбоблари билан жиҳозлаш инвестиция лойиҳаси 2010 йил августда тугалланган бўлса, айтайлик, ўтган йили ўрнатилган иссиқ сув ҳисоблагичларига кафолатли хизмат кўрсатиш ким томонидан амалга оширилади? Ахир Шартномага кўра уларнинг кафолат муддати тўрт йил деб айтилган-ку?!**

– Ўз хизматларини тақдим этаётган иссиқлик ва сув таъминоти корхоналари Хитой фирмаси ўрнатган ва тайёр ҳолда топширган сув ҳисоблагичларни қабул қилиб олиб, уларга кафолатли хизмат кўрсатишни ўз зиммаларига оладилар. Бу нарса ПҚ-553-сон қарорининг 3-иловасида⁶ (матнда бундан

буён Низом деб юритилади) назарда тутилган. Борди-ю, кафолатли муддат мобайнида ҳисоблагич жиддий таъмирланишга муҳтож бўлса, бу ишни лойиҳа ижросиси бажаради. Гарчи инвестиция лойиҳаси 2010 йили поёнига етган бўлсада, Хитой тарафи энг сўнгги ўрнатилган ҳисоблагичларга берилган кафолатли муддатни инобатга олган ҳолда 2014

Григорьянц Артур Эдуардович.

йилда ҳам хизмат кўрсатмоғи лозим. Истеъмолчилар олдидаги барча мажбуриятларини бажариб бўлганидан сўнг Хитой фирмаси метрология лабораториясининг текширув стендларини «Тошиссиққуввати» ихтиёрига бермоқчи. «Тошгаз» идорасида бўлгани каби бу стендлар билан барча туман тузилмаларини таъминлашни мўлжалламоқдамиз. Ана шунда истеъмолчи иссиқ сув ҳисоблагичини ўз туманида текширтириши мумкин.

– **Иссиқ сув ҳисоблагичлари ўрнатилмаган истеъмолчиларга нисбатан қандай жавобгарлик назарда тутилган?**

– Агар истеъмолчида ҳисоблагич бўлмаса, ўзига жабр – норматив бўйича ҳақ тўлайди, бунда у ҳақиқатда истеъмол қилинганига қараганда кўпроқ ҳақ тўлаши мумкин. Низомнинг 19-бандида абонент ҳисоблагични ўрнатиш ишлари бошланганлиги ҳақида хабардор этилган кундан эътиборан 30 кун мобайнида ҳисоблагич ўрнатиладиган жойни таъмин этмаган ёки ҳисоблагич ўрнатилишини рад этган бўлса, маҳсулот етказиб берувчи истеъмолчинини иссиқ ёки совуқ сув таъминотидан узиб қўйиш ҳуқуқига эга эканлиги назарда тутилган. Зотан Дастур нафақат ижтимоий, балки иқтисодий ва экологик маънода ҳам муҳим аҳамиятга эга, чунки унда гап ресурсни тежаш ҳақида бормоқда. Тўғри, ҳисоблагич асбоби ўз-ўзича энергия тежовчи ускуна эмас, аммо истеъмол этилаётган ресурслар ҳисобини юритиш орқали у истеъмолчинини тежамкорликка ундайди.

– **Бозоримизда бугунги кунда иссиқ сув ўлчагич асбобларининг қайсилари мавжуд? Умуман бизда шундай асбоблар ишлаб чиқариладими?**

– «TOSHKENT-ZENNER» МЧЖдан ташқари бизда бундай маҳсулот чиқарадиган корхоналар йўқ. Аммо бозорларимиз четдан олиб келинган ҳисоблагич асбоблари билан тўла: уларнинг аксарияти Россиянинг «Бетар-Восток» фирмасига тегишли. Бу борада хитойликлар маҳсулоти иккинчи ўринда. Италиянинг «Maddalena» фирмаси сув ўлчагичларининг бозордаги улуши унча катта эмас. «Сувжиҳозгаз» Ўзбекистон-Хитой қўшма корхонаси ҳақида алоҳида тўхталмоқ лозим. Авваллари бу корхона ҳам иссиқ ва совуқ сув ҳисоблагичлари ишлаб чиқарарди. Эндиликда фақат газ ҳисоблагич асбобларини чиқариш билан шуғулланмоқда. Исроилнинг «ARAD Dalia» фирмаси сув ҳисоблагичлари ҳам Тошкентимизда кўриниб қолди. Дарвоқе, улар жуда сифатли...

ИСТЕЪМОЛЧИЛАР ЖАЗОГА МУСТАҲИҚМИ?

– **Иссиқ сув ҳисоблагичларини текшириш билан бизда қайси ташкилотлар шуғулланади?**

³Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 8 августдаги 166-сон қарори билан тасдиқланган.

⁴ПҚ-553-сон қарорнинг 1-иловаси.

⁵Вазирлар Маҳкамасида «Ўзкоммунизмат» агентлигининг инвестиция лойиҳалари бўйича хорижий инвестицияларни ўзлаштириш аҳволи муҳокамасига бағишлаб 2010 йил 18 июнда ўтказилган йиғилишнинг баённома қарори.

⁶«Ўзбекистон Республикаси уй-жой фондиди совуқ ва иссиқ сув ҳисоблагич асбоблари билан жиҳозлаш» лойиҳасини амалга ошириш доирасида кўп хонадонли ва якка тартибдаги тураржой биноларида совуқ ва иссиқ сув ҳисоблагич узелларини сотиб олиш, ўрнатиш ва ишга тушириш тартиби тўғрисидаги низом.

Мавзувий сонни Ирина ГРЕБЕНЮК олиб боради.

– «Тошиссиққуввати» сервис марказида метрология лабораторияси ишлаб турибди. У текшириш билан боғлиқ туркум ишларни, шу жумладан иссиқ ва совуқ сув ҳисоблагичларини текширишни амалга оширади. Бундан ташқари, пойтахтимизда «Сувсоз» ҳузуридаги «Сув ўлчагич» шуъба корхонаси, «TOSHKENT-ZENNER» фирмаси, «Ўзстандарт» агентлигининг шаҳар бўлинмаси ҳисоблагич асбобларни текшириш билан шуғулланмоқда.

– **Иссиқ сув ҳисоблагичларини текшириш қай тартибда амалга оширилади?**

– Даставвал сув ўлчагичлар яхшилаб тозаланади, сўнгра стендга ўрнатиб, уч йўсинда: энг кам, ўртача ва энг кўп миқдорда сув ўтказиб кўрилади. Айталик, ундан 500 литр сув ўтказилса, ҳисоблагич айнаи шу ҳажмни кўрсатмоғи лозим. Иссиқ сув ҳисоблагичларида йўл қўйиладиган хатолик ±5 ни ташкил этади. Агар кўрсаткич ана шу миқдордан ошиб кетса, ҳисоблагич асбоб таъмирланмоғи лозим.

– **Баъзи квартираларда 3-4 та ҳисоблагич ўрнатилган. Уларни бирийўла текшириш маъкул. Борди-ю, бундай квартира эгалари ҳисоблагичларни вақтида текширтирмасалар, уларга нисбатан муайян жазо чоралари кўриладими?**

– Текширувлар оралиғидаги вақт тугагач, ҳеч қандай жазо чоралари кўрилмайди. Бизда абонент хизмати бор, унинг ходимлари вақти-вақти билан айланиб истеъмолчилар квартираларида бўладилар. Улар, аввало, ҳисоблагич кўрсаткичларини иссиқ сув учун ҳақ тўланганлигини тасдиқловчи квитанциялар билан солиштириб кўрадилар. Қолаверса, истеъмолчиларга, агар фурсати келган бўлса, ҳисоблагични текширувдан ўтказиш зарурлигини тушунтирадилар. Ҳозирги кунда биз худди шу иш билан машғулмиз. Ҳар бир абонентда ҳисоблагич асбоб паспорти бор, унда фойдаланиш, давлат текширувидан ўтказиш муддати қайд этилган, ҳисоблагични фойдаланишга топшириш далолатномаси ҳам бор. Ҳисоблагич асбобнинг ўзида тамға бўлиб, қайси йили текширувдан ўтказилганлигини шу тамғага қараб аниқлаш мумкин. Эндиликда текширув ишлари ташкилий тартибда олиб борилмоқда. У ёки бу ҳисоблагич асбобнинг текширувлараро муддати тугаётганлигини кўрсатувчи реестрлар бор. Агар бундай муҳлат тугаётган ёки тугаган бўлса, «Тошиссиққуввати» ходимлари квартираларни айланаётганларида далолатнома тузишлари ва унда текширувлараро тўрт йиллик муддат охиригача бораётганлиги, навбатдаги текширув муддати, айталик, икки ҳафтадан сўнг тугашини қайд этадилар. Абонентга бу муддат тугагач, 2 ҳафта мобайнида иссиқ сув учун ўтган ойнинг ўртача кўрсаткичлари бўйича ҳақ тўлаши зарурлиги тушунтирилади. Агар у икки ҳафта мобайнида сув ҳисоблагични текширувга олиб бормаса ва ундан фойдаланишда давом этаверса, ҳисоблагич асбоб текширувдан ўтказилгунга қадар иссиқ сув сарфиёти ҳақини белгилаб қўйилган нормативлар асосида тўлашига тўғри келади. Истеъмолчиларга сув ўлчагични текширтириш мумкин бўлган ташкилотларнинг манзили ҳам берилади. Улар ўзларига қулайини танлайдилар. Бу ташкилотларнинг лабораториялари «Ўзстандарт»да аккредитация қилинганлиги боис «Тошиссиққуввати» уларнинг текширувлари натижаларини тижорат асосидаги ҳисоб-китоб учун тан олади.

– **Истеъмолчи учун далолатнома ҳаракат қилиш қўлланмаси вазифасини ўтайди шекилли. Борди-ю, бундай далолатнома абонентга берилмаган бўлса, текширувлараро муҳлат тугаганидан кейин ҳақни норматив бўйича ёки олдинги ой кўрсаткичлари асосида тўлаш ҳақидаги талаблар асоссиз деб қаралар эканда?**

– Дастлабки кезлари маҳсулот етказиб берувчилар истеъмолчиларга ён босадилар, аммо ҳуқуқий борадаги савоатпешаликнинг ҳам чек-чегараси бор. Зотан қонунни билмаслик жавобгарликдан озод этмайди. Қонундан келиб чиқиладиган бўлса, давлат текширувидан ўтмаган ҳисоблагич асбоблар фойдаланишга яроқсиз ҳисобланади. Такрорий текширувда ташаббус истеъмолчидан чиқмоғи лозим. Ҳисоблагич асбобларидан фойдаланишнинг белгиланган тартибини бузиш қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади.

– **Текширувлараро муддат қай йўсинда ҳисобланади – ҳисоблагич ишлаб чиқарилган йилдан эътиборан 4 йилми ёки уни фойдаланишга топшириш далолатномасида кўрсатилган муддатдан 4 йилми?**

– Биринчидан, мабодо сув ўлчагични истеъмолчининг ўзи ўрнатмоқчи бўлса, бундай асбобни бозордан, кўча-кўйда тасодифий одамлардан эмас, балки ихтисослашган дўкондан сотиб олгани маъкул. Бу асбобнинг техник паспортини диққат билан ўқиб чиқиш, паспортдаги чиқарилган сана билан олиш мўлжал қилинаётган пайт ўртасидаги тафовут катта бўлмаслигига алоҳида эътибор бериш лозим. Омборхонада, айталик, 3 йил ётган ҳисоблагич асбобни сотиб олишдан маъни йўқ. Биз бу асбоб қандай шароитда сақланганлигини, қуёш тигида ёки нам жойда қолган-қолмаганлигини билмаймиз. Чунки, номатлуб шароитда пластмасса тоб ташлаб, асбоб сув ўтказиб юборадиган, хатоликларга йўл қўядиган бўлиб қолиши мумкин. Бунинг устига уч йил аллақайда сақланган ҳисоблагич ўрнатилган тақдирда ҳам уни текширувдан ўтказиш муддати тўрт йил эмас, бир йил бўлади. Бундай ҳолларда биз ҳисоблагични ўрнатишдан олдин текширувдан ўтказишни маслаҳат берамиз. Ана шунда текширувлараро муҳлат ҳисоблагич ўрнатилиб, ишга туширилган пайтдан эътиборан ҳисобланади. Агар ҳисоблагич чиқарилган сана шубҳа уйғотмаётган бўлса, уни текширувдан ўтказиш муддати паспортда кўрсатилганига қараб бўлади. Истеъмолчилар паспортнинг тартиб рақами ҳисоблагич қопламасида кўрсатилган тартиб рақамига мос бўлишига ҳам эътибор беришлари лозим.

– **Ҳисоблагичларни текширувдан ўтказишда қилиниши лозим бўлган ишларда муайян изчиллик борми?**

– Истеъмолчи сув ўлчагични жойидан ўзи ечиб олиши мумкин, аммо бунда «Тошиссиққуввати» вакили ҳозир бўлиши зарур. Вакил пломбани бузиб, далолатнома тузади ва унда иссиқ сув ҳисоблагичининг завод томонидан берилган тартиб рақамини, бошланғич (жорий) кўрсаткичлар ва бошқа маълумотларни кўрсатиб ўтади. Сув ҳисоблагич эгаси шундан кейин уни ўзи маъкул топган текширув лабораториясига олиб бориши мумкин. Лекин бу ишни ихтисослаштирилган ташкилотлар қилгани афзал. Бинобарин истеъмолчи ҳисоблагични синдириб қўйса, ўз ҳисобидан янгисини сотиб олиб ўрнатишига тўғри келади.

– **Ҳисоблагични текширтириш истеъмолчига қанчага тушади?**

– Текширув замирида асбобни эталонга мувофиқ даражага келтириш муддаоси ётади. Бунинг учун аввало ҳисоблагични очиб, яхшилаб тозалаш, тартибга келтириш, кейин стендга қўйиб синовдан ўтказиш лозим. Лабораториямизда текширув билан бирваракайига ўтказиладиган оддий таъмирлаш 7 минг сўм туради, устани чақириб ҳисоблагич пломбасини бузиш ва далолатномани расмийлаштириш учун 1 700 сўм тўлаш керак. Ҳаммаси 9 000 сўмга бориб қолади. Текширув 5 кун давом этади. Биз «Ўзстандарт» вакилини чақиртирамиз, у стендга қўйилган сув ўлчагич кўрсатмаларини текширув далолатномасига мувофиқлигини текширгач, сертификат беради ва давлат тамғаси уриб, пломба қўяди. «Тошиссиққуввати» ходими ҳисоблагич жойига ўрнатилганидан кейин унга ўз тамғасини босиб пломба ўрнатади.

ҲАР БИР УСТА ЎЗ «ДАСТХАТИ»НИ КЎЯДИ

– **Текширувларнинг белгилаб қўйилган регламентидан баъзи «уддабурон» одамлар фойдаланиб қолишга, истеъмолчиларга иссиқ сув ҳисоблагичларини уй шароитида текширувдан ўтказиш бўйича (нақд пулга, албатта) ўз хизматларини тавсия этишга уринадиган ҳоллар ҳам учрайди. Бундай пайтда истеъмолчилар нима қилиши лозим?**

– Истеъмолчилар бунақа қармоққа илинмасликлари керак. Ҳисоблагични уй шароитида текшириб бўлмайди. Техник тараққиёт ривожланиб, кўчма стендлар яратилган тақдирдагина, эҳтимол шундай қилса бўлар, аммо ҳозирча бунинг иложи йўқ. Текширув ё «Ўзстандарт» томонидан аккредитация қилинган лабораторияларда, ёки «Ўзстандарт»нинг ўзида ўтказилмоғи лозим. Истеъ-

Мавзувий сонни Ирина ГРЕБЕНЮК олиб боради.

молчиларни фирибгарлардан ҳимоя этиш учун «Тошиссиққуввати» инспекторларига яқиндан бошлаб номи ёзилган жетонлар берилди. Шу боис истеъмолчилар ўзини «Тошиссиққуввати» ходими деб кўрсатган фуқаролардан шахсий гувоҳномани кўрсатишдан ташқари ана шу жетонни кўрсатишни талаб қилишлари лозим. Истеъмолчилар шуни унутмасликлари керакки, текширув, яъни ҳисоблагич асбобларининг метрологик талабларга мувофиқлиги белгиланганлиги «Ўзстандарт» тамғаси, шунингдек текширув ўтказилганлигига оид, белгиланган намунадаги гувоҳнома билан тасдиқланмоғи керак. Агар бундай бўлмаса, биллиги, фирибгарларга дуч келибсиз – биринчи текширувнинг ўзидаёқ сизда кўнгилсизликлар содир бўлиши мумкин.

Ҳозир квартиралардаги иссиқ сув ҳисоблагичларини қайта пломбалашга киришилди, иш жадвал асосида олиб борилмоқда. Бунинг учун «Тошиссиққуввати» бир гал фойдаланиладиган, номи ёзилган, рақамли пломбалар сотиб олди, уларни қалбакилаштириш мумкин эмас. Чунки пломбаларга код ўрнатилган бўлиб, унда пломбани кўювчи ходимнинг фамилияси, туман шифр билан ёзилган бўлади. Шу йўл билан ҳам ҳисоблагич асбобларига қонунга ҳилоф тарзда аралашувнинг олди олинмоқда. Чунки фирибгарлар пломба қўядиган мосламани қалбакилаштириб, кўргошин пломбалар сотиб олиб, қинғир иш қилишдан тап тортмаяптилар. Рақамли пломбани эса, юқорида айтилганидек, қалбакилаштириб бўлмайди.

– Бозорларимизда турли корхоналар томонидан ишлаб чиқарилган ҳисоблагичлар бор деб айтдингиз... Текширув асносида ҳисоблагич асбобларни тиклаш ва уларнинг ишлаш муддатини узайтиришга урғу берилган экан, айтинг-чи, бунинг учун зарур эҳтиёт қисмларни ҳамиша ҳам топса бўладими?

– Биз маҳсулот етказиб берувчи, хизмат кўрсатувчи корхоналар билан эҳтиёт қисмлар таъминоти борасида ҳамкорлик қилмоқдамиз. 17-20 йиллаб ишлайдиган зўр ҳисоблагичлар ҳам бор. Бунга Исроилнинг «ARAD Dalia» фирмаси асбобларини мисол қилиб кўрсатиш мумкин...

– Истеъмолчилар ҳисоблагич асбобларига қонунга ҳилоф тарзда аралашаётган ҳоллар ҳам аниқланмоқдами?

– Биласиз, иссиқ сув ҳисоблагич асбобларига қонунга ҳилоф тарзда аралашув ҳоллари аниқланган тақдирда, қонун ҳужжатларимизда бунга нисбатан жазо чоралари назарда тутилган. Масалан, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 101-моддасига мувофиқ электр, иссиқлик энергияси, табиий газ ҳисоблагич асбобларини қасддан бузганлик ёки уларнинг кўрсаткичларини ўзгартириш мақсадида ҳисоб-

лагич асбобларига ташқаридан аралашганлик фуқароларга энг кам иш ҳақининг 2 бараваридан 3 бараваригача миқдорда жарима солинишига сабаб бўлади. Шартноманинг 8-бандида назарда тутилишича, ҳисоблагич қасддан бузилган тақдирда, истеъмолчи сув таъминоти тизимидан узиб қўйилади. Ҳисоблагич истеъмолчининг ҳисобидан таъмирлангач ёки янгиси билан алмаштирилгач, сув бериш тикланади, аммо бунда сув таъминоти тармоғидан узиб қўйиш ва тармоққа улаш бўйича кўрсатилган хизматлар қийматини корхонага истеъмолчи тўлаши шарт. Низомнинг 34-бандида сув ҳисоблагичдаги пломба истеъмолчининг айби билан бузилган, шунингдек техник ҳужжатлари йўқотиб қўйилган тақдирда истеъмолчи иссиқ (совуқ) сув қувурининг тўла сув ўтказиш имконияти ҳамда назоратчи охириги марта келиб кўрган кундан эътиборан 24 соат мобайнида узлуксиз фойдаланганлик ҳисобидан келиб чиқиб хизматлар қийматини тўлайди деб белгилаб қўйилган.

– Квартираларга ўрнатилган иссиқ сув ҳисоблагичлари биринчи бор ялпи текширувдан ўтказилаяпти. У нима ларни кўрсатмоқда?

– 2010 йил ноябрь ойи натижаларига назар ташлайлик. Ходимларимиз шу ой мобайнида 3 666 квартирада бўлишди. Айланиб чиқиш асносида 516 та асбобнинг фойдаланиш муддати тугаганлиги аниқланди. 111 та ҳисоблагич сервис марказимизда, 177 таси эса «TOSHKENT-ZENNER» ва бошқа муассасаларда текширувдан ўтди. Квартирама-квартира айланиб чиқиш шуни кўрсатдики, аҳолининг яшаш жойларига ўрнатилган иссиқ сув ҳисоблагичларининг қарийб 70 фоизи текширувдан ўтказилмоғи керак. Бу жараён уюшқоқлик билан, белгилаб қўйилган жадвалга мувофиқ равишда хотиржамлик билан кечмоқда. Айтиш жоизки, 2010 йили ходимларимиз квартираларнинг 70 фоизини айланиб чиқдилар. Бозорларимизда, юқорида қайд этганимиздек, яхши сифатли ҳисоблагич асбоблар бор. Ишлаб турган ҳисоблагичларнинг истифода тавсифлари кўп қаватли уй тизимимизга белгиланган нормативларга мувофиқ бўлган тоза сув берилаётганлигини кўрсатмоқда. Сув – тозалашнинг барча поғонасидан ўтказилади. Ҳар бир ҳисоблагичда филтрлар бор. Сифатсиз сув ҳисоблагичларнинг тез ишдан чиқиши сабабларидан бири эканлиги ҳаммага маълум.

Бугунги кунда истеъмолчи ҳисоблагич асбобни ўрнатиш ва уни текширувдан ўтказиш борасида ташкилотларни ўзи танлаши мумкин. Бу борада рақобат асослари қарор топиб бормоқда. Оқибатда соҳада фаоллик кучайиб, кўрсатиладиган хизматларга истеъмол талаб-эҳтиёжлари ортиб бораётир. ○

ҲИСОБЛАГИЧ ҚЎЙДИНГМИ, ТЕКШИРТИРИШ ҲАМ ЗИММАНГДА

Амалиёт шуни кўрсатмоқдаки, ҳисоблагич ўрнатилгач, одамлар совуқ ва иссиқ сув истеъмоли учун белгиланган нормативлардагига қараганда анча кам ҳақ тўламоқдалар. Лекин ҳисоблагич ресурсларни ўз-ўзидан тежамайди, балки одамларни ресурслар истеъмолига оқиллона йўсинда ёндашувга ундайди.

«Сувсоз» давлат унитар ишлаб чиқариш трести (бундан буён матнда «Сувсоз» деб юритилади) совуқ сув ўлчагичларини текшириш юзасидан ишлаб чиқилган жадвал асосида изчил иш олиб борди. «Ўзстандарт» томонидан аккредитация қилинган лабораторияси бўлган бу идора TOSHKENT ZENNER МЧЖ билан ҳамкорлик асосида иш олиб бормоқда. Бу хорижий корхона Ўзбекистон ресурслар тежаш бозорида 1999 йилдан буён фаолият кўрсатиб, иссиқ ва совуқ сув истеъмоли ҳисоблагич асбобларини ишлаб чиқариш ҳамда уларга хизмат кўрсатиш билан шуғулланиб келмоқда.

Корхона муассисларидан бири немисларнинг ZENNER компанияси бўлиб, сув ва иссиқлик ҳисоблагич асбоблари ишлаб чиқариш жабҳасида Европанинг энг мўътабар компанияларидан бири ҳисобланади, бинобарин, бу йўналишда иш олиб бораётганига 100 йилдан ошди. ZENNER белгиси юксак сифат ва аниқлик, тежамкорлик, ишончлилик, катта тажриба тимсолига айланган. Сув ҳисоблагич асбоблари ишлаб чиқарувчилари ўртасида ZENNER етакчи мавқени қўлдан бермай келяпти. Компаниянинг хизмат кўрсатиш борасидаги ёндашувлари, истеъмолчиларга кўнгилдагидек хизмат кўрсатиш маҳоратидан Тошкент фирмаси фойдаланиб келмоқда. Пойтахтимизда шу йўналишда иш олиб бораётган бошқа корхоналар ҳам ундан ибрат олишга ҳаракат қилмоқда.

Мавзувий сонни Ирина ГРЕБЕНЮК олиб боради.

Ҳисоблагич асбобларни ўрнатиш қандай кечаётганлиги, уларни текшириб туришнинг аҳамияти ва бу нарса қай йўсинди амалга оширилиши, қандай натижалар бераётганлиги, истеъмолчилар нималарни билишлари зарурлиги ва бошқа қатор масалалар юзасидан TOSHKENT ZENNER МЧЖ бош директори Вилли ХУБЕР билан суҳбатлашдик.

ЯНГИЛИКЛАР БОРМИ?

Фирма Ўзбекистон бозорига совуқ ва иссиқ сув ҳисоблагич асбобларини ўрнатишнинг 2006 йилда тасдиқланган дастурини амалга оширишга киришилишидан анчагина олдин кириб келган эди. Ўзгаришларни олдиндан сезгандек, юртимизда шу йўналишда иш бошлаб юборган бўлиб, Дастурни ишлаб чиқишга замин яратишда иштирок этди.

— Сув ҳисоблагич асбоблари ишлаб чиқаришда Европанинг илғор тажрибасини Ўзбекистонда жорий этиш юзасидан иш бошлаётганимизда, бу жараён оммавийлик касб этадиган пайтлар келишини билар эдик, — дейди Вилли Хубер кулимсираб. — Дастлабки кезлари Тошкент шаҳрида ойига 4,5 мингтага қадар ҳисоблагич ўрнатдик. Гапнинг рост, аввалига кўпгина тўсиқларни енгиб ўтишга тўғри келди. Ресурсларни тежаш афзаллигини англаб етмаган истеъмолчиларнинг ўй-фикрларидаги сусткашлик асосий ғов-тўсиқлардан бири бўлди. Ҳисоблагичларни бепул ўрнатишга қаршилик қилганлар ҳам бўлди (бу иш «Сувсоз» билан ширкатларнинг ўзаро ҳисоб-китоблари эвазига амалга оширилди).

— **Мамлакатимизга фирмангиз сув истеъмоли ҳисобини ҳар бир квартира бўйича олиб боришни таъминловчи қандай технологияларни олиб кирди?**

— Код рақамли ҳисоблагич асбобларимиз ўзаро ҳисоб-китобларни анчагина соддалаштириб, «маҳсулот етказиб берувчи — истеъмолчи» занжиридаги барча ортиқча бўғинларга барҳам берди, шунингдек, ҳисоблагич асбоблар кўрсаткичларини текшириш учун квартирама-квартира айланиб чикувчи кўп миқдордаги назоратчиларни қисқартиришни таъминлади, — деди TOSHKENT ZENNER МЧЖ раҳбари вазмин оҳангда. — Бундай ҳисоблагич кодни ва унга тегишли ҳажмни кўрсатиб беради. Истеъмолчи ҳажм кўрсаткичларини телефон орқали иссиқлик энергияси идорасига ёки «Сувсоз»га хабар қилади. Агар истеъмолчи айтган кўрсаткичлар код кўрсаткичлари билан мос бўлмаса, айталик, истеъмол кўп ёки кам бўлса, кўрсаткичлар борасида маҳсулот етказиб берувчиларда шубҳа туғилади ва шундан кейингина назоратчилар истеъмолчи ҳузурига текширгани боради. Бутун жаҳонда шу тажриба қўлланиб келмоқда. Европада ҳар ойлик ўзаро ҳисоб-китоблар қилинмайди, уларда ўтган йилнинг ўртача кўрсаткичлари бўйича ҳисоб чиқарилади, истеъмолчи эса кўрсаткичларни солиштириб кўриш ва қайта ҳисоб-ки-

тоб қилиш мақсадида йилига ё бир, ёки икки марта маҳсулот етказиб берувчига учрашади. Биз ана шундай ҳисоблагичларни ўрнатдик, маълумотлар банки ҳосил этдик. Бу тизимнинг афзалликлари аниқ бўлганлиги учун ҳам яхши ишлаб кетишига ишончимиз комил эди. Бироқ, Ўзбекистонда уй-жой фондини Хитой Халқ Республикаси ҳукуматининг имтиёзли кредитидан фойдаланган ҳолда иссиқ ва совуқ сув ҳисоблагич асбоблари билан жиҳозлаш юзасидан инвестиция лойиҳасини амалга оширишга киришилган 2007 йилда ишларимиз тўхтаб қолди.

Мана, тўрт йиллик танаффусдан кейин ишимизни тиклаб олдик.

Ҳар бир квартирага ўрнатиладиган ҳисоблагич асбобларидан ташқари, кўп қаватли уйлардаги иссиқ ва совуқ сув истеъмолининг умумий ҳисоблагичларини ҳам ишлаб чиқарамиз. Мабодо, квартиралардаги сув ҳисоблагичлар хатolik билан ишлаётган бўлса, жабрини маҳсулот етказиб берувчи тортади. Шу сабабли кўп қаватли уйга мўлжалланган умумий ҳисоблагичлар ўрнатилиши унга маъқулроқдир. Ҳисоблагичлар ўртасидаги тафовутларни ширкат барча квартира мулкдорларига тақсимлаб қўя қолади (бутун дунёда шундай қилишади). Маҳсулот етказиб берувчи хорижда ҳар бир истеъмолчи билан ҳисоб-китоб қилиб ўтирмайди — шу кўп қаватли уйга етказиб берилган сувнинг қайд этилган ҳажми жой мулкдорлари ўртасида тақсимланади.

Бизнинг фирма уйлар тармоғига кираверишда иссиқ сув сифати кўрсаткичларини қайд этувчи автоматика асбобларини ҳам чиқармоқда. Бу — жуда керакли ҳисоблагич. Чунки иссиқ сув учун ҳақ тўлаш сувнинг иссиқлик даражасига боғлиқ бўлиши керак. Агар сувнинг иссиқлик даражаси нормативларга мувофиқ бўлмаса, истеъмолчиларнинг ҳисобидан уриб қолинган бўлади. Бугунги кунда кўпгина ширкатлар иссиқлик энергияси сифатини ошириш, ҳақни унинг кўрсаткичларига қараб тўлаш ҳақида ўйлаб кўрмоқдалар. Кўп квартиралар уйга мўлжалланган бундай асбоб тахминан 300 доллар туради. Мутахассисларнинг фикрига қараганда, бу харажат иситиш

мавсумининг 3-4 ойи мобайнида ўзини оқлайди. Кўп квартиралар уй аҳли учун жуда фойдали бўлган ана шу асбобларда маълумотлар бутун иситиш мавсуми давомида сақланиб туриши мумкин. Унга қараб, фалон ойнинг фалон кун ва фалон соатида сувнинг ҳарорати шунча, бошқа кўрсаткичлари бунча бўлганлигини билиб олиш осон. Нормативларга кўра, иссиқ сувнинг ҳарорати Цельсий бўйича 50-75 даража бўлиши керак. Кўпинча уйларга бунга қараганда совуқроқ сув келади, истеъмолчи эса унга ортиқча ҳақ тўлайди. Агар умумий уй тармоғига кираверишга шундай ҳисоблагич асбоб ўрнатилса, тўланадиган ҳақ миқдори бутунлай бошқача бўлиши турган гап. Ана шундай ҳисоблагич ўрнатилиши учун ХУМШ билан маҳсулот етказиб берувчи ўртасидаги шартномадан ташқари уйнинг иссиқ сув таъминоти тизими нормал ҳолатда бўлмоғи зарур.

TOSHKENT ZENNER МЧЖнинг квартиралардаги совуқ сув ҳисоблагичлари бошқа асбобларга қараганда бир мунча қимматроқдир. Сифати яхши бўлганлиги учун ҳам шундай. Унинг кафолат муддати бир йил деб белгиланган бўлиб, шу муҳлат мобайнида бепул техник хизмат кўрсатилади. Фирма бошқалар ишлаб чиқарган сув ўлчагичларни ҳам ўрнатиб беради. Зеро, фирма раҳбарининг фикрича, ҳисоблагич асбобни ҳам, ихтисослаштирилган ташкилотни ҳам танлашда ихтиёр истеъмолчининг ўзида. Жаҳон амалиётида ҳисоблагич асбоблари ўз риштаси билан уч тарафни, яъни маҳсулот етказиб берувчи, истеъмолчи ва ихтисослаштирилган

Мавзувий сонни Ирина ГРЕБЕНЮК олиб боради.

← ташкилотни бирлаштиради. Бинобарин, маҳсулот етказиб берувчи коммунал маҳсулот етказиб беради, бунинг маҳсулоти истеъмолчи томонидан истеъмол қилинади, ихтисослаштирилган ташкилот эса ҳисоблагич асбобларни ишлаб чиқариш, ўрнатиш, унга хизмат кўрсатиш билан шуғулланади.

ЙИЛЛАР ЎТИБ

TOSHKENT ZENNER МЧЖда «Ўзстандарт» томонидан аккредитация қилинган, сув ва иссиқлик энергияси ҳисоблагич асбобларини текширувчи лаборатория бор. Бу ерда ўзлари ишлаб чиқарган ҳисоблагичлардан ташқари бошқалар тайёрлаган ҳисоблагичларни ҳам текшириб берадилар. Бош директорининг сўзларига қараганда, совуқ сув ҳисоблагичларининг аксарияти кўпдан буён текширилишга муҳтож. Агар ҳозир амалга ошириладиганидек ялпи текширишга киришилмаса, икки-уч йилдан кейин бу асбоблар фойдаланишга яроқсиз бўлиб қолиши мумкин. Фирма мутахассислари текширувларни иссиқлик энергияси ва сув таъминоти ташкилотлари билан биргаликда ўтказиш ташаббуси билан чиқдилар.

Ҳисоблагичлар ишлатиш асносида хатоликларга йўл қўйиши мумкин. TOSHKENT ZENNER МЧЖнинг совуқ сув ҳисоблагичларида бундай хатоликлар кўпи билан 2 фоизга боради. Қонун ҳужжатларига мувофиқ бундай асбоб тўрт йил ишлатилгач, тижорат асосидаги ўзаро ҳисоб-китоб учун яроқсиз бўлиб қолади ва албатта текширувдан ўтказилмоғи керак. Бу маҳсулот етказиб берувчи учун ҳам, истеъмолчи учун ҳам фойдалидир. Таассуфки, истеъмолчилар ҳозирча буни тушуниб етмаяптилар. Яқин-яқинларгача улар шундай текширувлар ўтказилиши зарурлигидан хабардор қилинмаганлигининг таъсири ҳам бор бунда. Компания мутахассислари асосан ҳисоблагич асбоблар ишлаб чиқариш, ўрнатиш ва уларга хизмат кўрсатиш би-

лан шуғулланиб келишган. Оммавий текширув бошлангандагина хабардор қилиб бориш масаласи кўндаланг бўлди.

– Шу кунларда одамларнинг ўзлари ҳисоблагич асбобларини TOSHKENT ZENNER МЧЖга олиб келишмоқда, – деб сўзида давом этди Вилли Хубер. – Бир ой ичида текширув ўтказилиши зарурлиги ҳақида «Сувсоз» томонидан кўрсатма бўлгач, одамлар ҳаракатга тушиб қолди. Кўрсатмада айтилишича, истеъмолчи мазкур муддат ичида ҳисоблагич асбобини текширувдан ўтказмаса, сув истеъмоли учун ҳақни маҳсулот етказиб берувчи норматив бўйича ҳисоблаб чиқаришга тўла ҳақлидир. Нормативлар эса ҳақиқатда истеъмол қилинганидан ҳамиша ортиқроқдир. Кўрсатмаларда текширувни амалга оширувчи ташкилотларнинг манзили ва телефон рақамлари кўрсатилган. Ҳисоблагич асбобларнинг эгаси текширувчи ташкилотни мустақил танлашга ҳақлидир.

– **Совуқ сув ҳисоблагичларини уй шароитида текширса бўлмасмикин, деган саволларни кўп эшитамиз. Баъзи «уддабуронлар» ҳисоблагич асбобни ечиб олмай туриб, шундай хизмат кўрсатишни таклиф қилишаётган экан. Одамлар уларга розилик билдирса, доғда қолмайдиларми?**

– Бундай таклифдан жиноий ис келмоқда. Бунақа таклифга розилик билдириш билан истеъмолчи ўзи истамаган ҳолда жиноий қилмиш иштирокчисига айланади. Ҳисоблагични текшириш учун мазкур асбоб тегишли метрологик талабларга мувофиқ эканлигига ишонч ҳосил қилиш мақсадида махсус ускуналар ёрдамида қатор синовдан ўтказиш зарур. TOSHKENT ZENNER МЧЖ лабораториясида текширишга келтирилган ҳисоблагичлар учун махсус стенд бор: унда бир йўла 42 та асбобни текшириш мумкин. Дастлаб сув ҳисоблагичлар тартибга келтирилади, яхшилаб тозаланади, шундан кейингина стендга ўрнатиб, беш йўна-

лиш бўйича сув сарфи юзасидан ишлаши текшириб кўрилади. Табиийки, уй шароитида бундай қилиб бўлмайди. Қолаверса, бу иш билан мутахассислар шуғулланмоғи керак. Текширувнинг муайян регламенти, услубияти мавжуд, уларнинг талабидан четга чиқиш эса ҳуқуқбузарлик саналади.

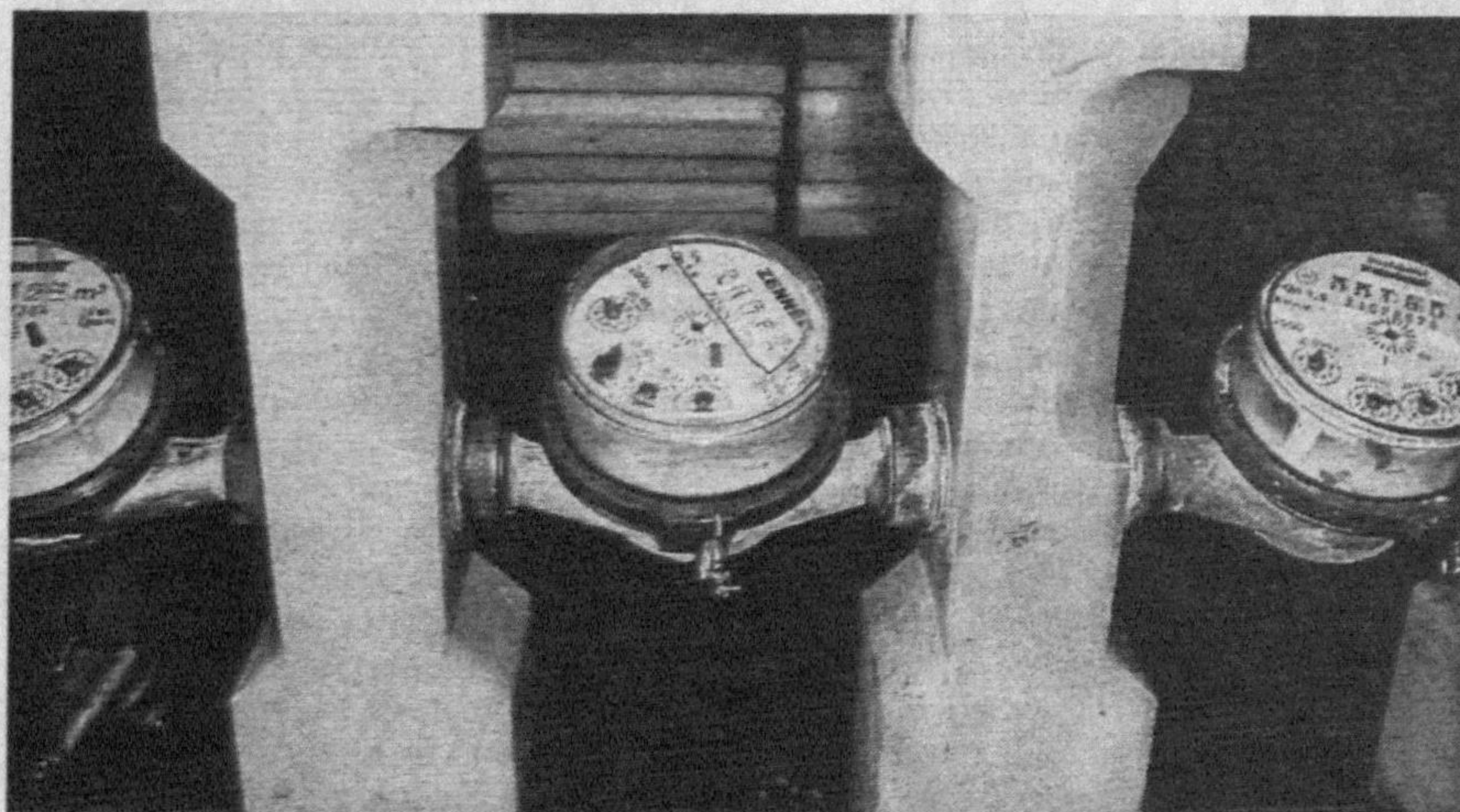
ИСТЕЪМОЛЧИ СУСТКАШ БЎЛМАСА, ТЕКШИРУВ ҚИММАТГА ТУШМАЙДИ

– **Истеъмолчи текширувдан олдин нималарни билиб қўйиши керак?**

– Истеъмолчи ўз ҳисоблагич асбобларини текширтиришининг иккита йўли бор, – деб тушунтира кетди Вилли Хубер. – Биринчиси, у ҳисоблагични ўзи бураб-бўшатиб олиб, TOSHKENT ZENNER МЧЖга ёки «Ўзстандарт» сертификация берган бошқа ташкилотга олиб бориши мумкин. Бироқ ҳисоблагични ўз кучи билан бўшатиб олиш ҳам, ўрнатиш ҳам серчиким ва таҳликалироқ ишдир. Аввало ҳаммада ҳам бунга ўқув бор деб бўлмайди, қолаверса тизимга, пломбага шикаст етказмай бу ишни қилиш анча қийин. Ҳамма иш кўлидан келади деб ном чиқарган бирон устани топиб, маълум миқдордаги пул эвазига асбобни жойидан чиқариб-бўшатиб олиш мумкин. Шундан кейин ҳисоблагични текширувни ўтказадиган ташкилотга олиб бориш, бажариладиган иш учун ҳақ тўлаш, кейин уни қайтариб уйга олиб келиб, ё ўз кучи билан, ёки кимнидир ёллаб ўрнатиш керак бўлади. Чикимни айтмаганда ҳам қанчадан-қанча ташвиш бу. Борди-ю, пломба бузилган бўлиб, қайта пломбалатишга тўғри келса, «Сувсоз»дан ходим чақириш зарур. Хуллас, бу усулда истеъмолчи қиладиган харажатлар ва сарфлайдиган вақт нуқтаи назаридан ҳеч нарсаси ютмайди.

Иккинчи усул ҳисоблагични биз, TOSHKENT ZENNER МЧЖдагилар «ечиб» олиши ва ишни охирига етказиши билан боғлиқ. Пломбани ҳам ўзимиз ўрнатамиз – биз ўрнатган пломбани «Сувсоз» тан олади. Шу ишни бошлашдан олдин далолатнома тузиб, ҳисоблагич кўрсаткичларини унда қайд этамиз. Ҳисоблагични ўрнатишда ҳам далолатнома тузилиб, кўрсаткич ва сана қайд этилади. «Сувсоз»да биз берган ахборотлар асосида компьютер «солномаси»га тегишли ўзгартиришлар киритилади. Текширув кунлари учун совуқ сув ҳақи олдинги ойнинг ўртача кўрсаткичлари бўйича чиқарилади. Буларнинг ҳаммаси ҳисоблагич асбобларидан фойдаланишнинг қонун ҳужжатлари билан белгиланган тартибига мувофиқ равишда амалга оширилади.

Сув ҳисоблагични жойидан олиб кетиб қайта жойига ўрнатилганига қадар бўлган бутун жараён TOSHKENT ZENNER

Мавзувий сонни Ирина ГРЕБЕНЮК олиб боради.

МЧЖ ходимлари томонидан амалга оширилади. Текширув билан боғлиқ ишларимиз қиймати 15 минг сўмга боради. Агар истеъмолчи ҳисоблагични бизга ўзи олиб келса, бу сумма бир мунча камроқ бўлади. Хизматлар бажарилганидан кейинги ҳақни кассага нақд ёки пластик карточка ёрдамида тўлаш мумкин. Агар уй-жой мулкдорлари суствакшлик қилмай, текширув ялпи тус олса, нарх бир мунча арзонлашиши мумкин. Мутахассисларимиз кўп квартирали бир уйга боргач, катта миқдордаги ҳисоблагичларни текшириш учун йиғиштириб олсалар, транспорт харажатлари, демак хизматлар баҳоси ҳам қамаяди. Битта уйдан бир кунда 8-10 та ҳисоблагични олиб кетишимиз мумкин. Агар ҳар бир квартирага алоҳида-алоҳида қатнайдиған бўлсак, истеъмолчи учун ҳам, тегишли хизматлар учун ҳам харажатлар бир неча карра ортади. Хуллас, уй-жой мулкдорларининг фаоллик кўрсатмаслиги ўзларига зиён, негаки бу ҳол хизматлар қимматлашувига олиб келади. Бу жараён аста-секинлик билан бўлса-да, яхшилик сари силжиб бораётгани бизни қувонтирмоқда.

Яна бир гап. Текширувлар орасидаги муддат ўтгач, ҳисоблагични ўзгартириш осон эканлиги жаҳон тажриба-

сидан яхши маълум. Сув ҳисоблагични жойидан бўшатиб олгач, ўрнига текширувдан ўтган, фойдаланишга яроқли, мутлақо соз ҳисоблагич асбобни – техник ҳолати сертификат билан тасдиқланган асбобни ўрнатишни тавсия этамиз. Лекин одамлар бундай таклифга гумонсираб қарашади, мабодо, ҳисоблагич тўрт йилга чидамаса-чи, деган ҳаёлда ўз ҳисоблагич асбобларини ўрнатиб беришимизни хоҳлайдилар. Лекин ҳисоблагичлар алмаштирилиб, ўрнига ўрин қабилда иш тутилса, мутахассислар бу хонадон ёки квартирага бир марта қадам ранжида қилдилар, бинобарин, хизматлари ҳам арзонроққа тушади.

Истеъмолчилар эртами-кечми, бундай амалиётнинг фойдали ва қулай эканлигини тушуниб етадилар. Шуни назарда тутиб, алмашинув жамғармаси ҳосил этмоқдамиз. Хуллас, бу муқаррар жараён. Негаки, ресурслар мутасил қимматлашиб бормоқда – эндиликда уларнинг ҳисобини олиб бормаслик, тежамаслик нооқилона йўлдир. Бизнинг ҳисоблагичлар 12 йилга мўлжалланган. Европада ана шу муддат тугагач, ҳисоблагичлар албатта алмаштирилади.

Совуқ сув ҳисоблагичларини TOSHKENT ZENNER МЧЖда текшириш узоғи билан олти кун вақт олади. Бу нарса «Ўзстандарт» ходими лабораториямизга ҳафтада икки марта келиши билан боғлиқдир. Агар текширувдан кейин фойдаланиш тавсифлари метрологик талабларга мувофиқ бўлса, у мувофиқлик сертификати бериб, ҳисоблагич асбобга давлат тамғасини қўяди. Шу билан ҳисоблагич кейинги тўрт йил мобайнида тижорат асосидаги ўзаро ҳисоб-китобларда фойдаланиш учун яроқли деб қаралади.

Ҳозирги кунда Ўзбекистон пойтахтидаги кўп квартирали турар-жой фондида 200 мингга яқин совуқ сув ҳисоблагичлари ўрнатилган бўлиб, уларнинг қарийб 70 фоизи уч йил олдин текширилиши керак экан. TOSHKENT ZENNER МЧЖ бугунги кунда ҳар ойда совуқ сув ҳисоблагичларидан 650-850 тасини текширмоқда. Бу ишга 8 бригада жалб этилган. Компаниянинг имкониятлари ойига 1 000 тага қадар совуқ сув ҳисоблагичларини текширилишини таъминлайди. Ташкилий йўсинда озгина қайта қуришни амалга ошириб, алмашинув жамғармасини бойитсак, бу кўрсаткич-ни 5 000 тага етказишимиз мумкин. ①

ТОР ДОИРАДА

? *Ширкатимизда умумий йиғилишлар «тор доирада» ўтказилади – уларда ХУМШ аъзоларининг вакиллари деб юритилдиған одамлар қатнашади. Уларни ким, қачон сайлаган – билмаймиз. Квартира эгалари номидан умумий йиғилишда қатнашиш учун биз уларга ишончнома берган эмасмиз. Уларни ширкат бошқарувининг ўз одамлари дейиш мумкин. Табиийки, улар ХУМШ аъзоларининг эмас, айна бошқарув нуқтаи назарини ифода этадилар. Тўғри, умумий йиғилишга одам тўплаш осон эмас, аммо бошқарувга бу нарса кўпинча керак ҳам эмас, негаки ўз «одамлари» бор.*

Бизнинг тўрт қаватли уйимизда 6 та йўлак, ҳар бир йўлакда эса 12 тадан квартира бор. Умумий йиғилишда уйимиздаги 72 нафар квартира мулкдори номидан 6 нафар ХУМШ аъзоси иштирок этади. Натижада 6 нафар вакилу бошқарувнинг бир неча аъзоси иштирокида масалалар «енг ичида» бирёқлама тарзда ҳал этилади.

Баъзи одамлар йиғилишда иштирок этишни хоҳлашади. Аммо бошқарув бизни умумий йиғилиш ўтказиладиган сана ва вақтдан хабардор этишни ўзига эп кўрмайди. Йиғилишда ишончнома асосида иштирок этишга расмийлик билан ёндашув яхшиликка олиб бормайди. Ҳар қалай, бизнинг уйимиздагилар учун шундай. Вакиллар биз учун қайси масалалар юзасидан овоз беришини ҳам билмаймиз. Умумий йиғилиш қарорлари бизнинг эътиборимизга етказилмайди. Умумий йиғилишда қарор қабул қилиш қайси ҳужжатлар асосида тартибга солинишини билмоқчи эдик. Ширкат аъзолари вакиллариининг умумий йиғилишдаги ваколатлари қандай, биз вакилларга бундай ишонч беришни рад эта оламизми?

**Б.Ҳақимов,
Тошкент шаҳри.**

ИШОНЧ БИЛДИР, АММО ТЕКШИРИШНИ ҲАМ УНУТМА

«Хусусий уй-жой мулкдорларининг ширкатлари тўғрисида»ги 2006 йил 12 апрелда қабул қилинган ЎРҚ-32-сон Қонуннинг (бундан буён матнда Қонун деб юритилади) 21-моддасида ХУМШ аъзосининг умумий йиғилишда вакили бўлиши имконияти назарда тутилган. Жой мулкдорининг оддий ёзма шаклдаги ишончномасига эга бўлган шахс унинг вакили бўлиши мумкин. Бундай ишончномани нотариал тартибда тасдиқлаш талаб этилмайди. Ширкат аъзосининг – жисмоний шахснинг ишончномасида унинг паспортидаги маълумотлар

кўрсатилади ва шахсий имзоси билан тасдиқланади. Унда шунингдек битта умумий йиғилишда ёки ишончномада кўрсатилган вақт давомида барча йиғилишларда ширкат аъзосининг номидан ва унинг манфаатларини кўзлаб сўзга чиқиш ҳамда битта йиғилиш кун тартибидаги барча масалалар юзасидан ёхуд барча ҳолларда овоз бериш ваколатини бериш мумкин*. Агар бир шахс жой мулкдорларидан бир нечтасининг вакили бўлса, у ширкат аъзоларининг умумий йиғилишида манфаатларини ифодаляётган ҳар бир ширкат аъзосининг номидан алоҳида-алоҳида овоз беради.

*Фуқаролик кодексининг 139-моддасига биноан ишончнома кўпи билан 3 йил муддатга берилиши мумкин. Агар ишончномада муддат кўрсатилган бўлмаса, у берилган кундан бошлаб 1 йил мобайнида ўз кучини сақлайди. Берилган куни кўрсатилмаган ишончнома ҳақиқий эмас.

Мавзувий сонни Ирина ГРЕБЕНЮК олиб боради.

Ширкат аъзоси ўз вакилига берилган ишончномани бекор қилиши мумкин. Бунинг учун у йиғилиш раисига ишончномани чақириб олиш тўғрисидаги хабарномани топширади. Умумий йиғилишда ширкат аъзосининг шахсан иштирок этиши вакилни ваколат берувчининг фикрини ифодалаш ҳуқуқидан маҳрум этади**.

ХУМШ тўғрисидаги қонун ҳужжатларида умумий йиғилишнинг қарорларини ХУМШ аъзолари эътиборига етказиш зарурлиги айтилган. Бундан шундай хулоса қилиш мумкинки, вакиллар ХУМШ аъзоларини улар номидан у ёки бу қарор юзасидан овоз берганликлари ҳақида хабардор этишлари лозим. Бу тартибот ХУМШ уставда кўрсатилиши ҳам мумкин.

УМУМИЙ АМАЛИЁТ

Қонуннинг 20-моддасида белгиланишича, ширкатнинг ҳар бир аъзоси умумий йиғилишда бир овозга эга бўлади. Умумий йиғилиш, унда ХУМШ аъзоларининг ёки улар вакилларининг 50 фоизидан ортиғи ҳозир бўлса, ваколатли ҳисобланади. Қонуннинг 22-моддасида айтиладики, қарор, агар уни ширкат аъзоларининг 50 фоиздан кўпи ёқлаб овоз берган бўлса, қабул қилинган ҳисобланади. Умумий йиғилиш қабул қилган қарор ҳамма учун мажбурийдир. Ширкат уставада қарор қабул қилишда ХУМШ аъзолари йиғилишга ёзма шаклда тақдим этган овозлар ҳисобга олинади деб белгилаб қўйилиши мумкин. Намунавий уставда** бундай ҳолларда жой мулкдорига тегишли манзил, унинг йиғилиш кун тартибидаги ҳар бир масала юзасидан «ха», «қарши» ёки «бетараф» тарзида ифодаланган ва унинг томонидан имзоланган қарори кўрсатилиши лозим деб аниқлик киритилган. Ширкат аъзоси ўзи манфаатдор бўлган масалалар юзасидан ҳам, қабул қилинаётган қарор унга қарши кўзғатилган муҳокама,

шу жумладан суд муҳокамасига тааллуқли бўлган масалалар юзасидан ҳам овоз беришда иштирок этишга ҳақли эмас.

СИРТДАН ОВОЗ БЕРИБ

Умумий йиғилишда белгилаб қўйилган айрим ҳолларда қарор сиртдан овоз бериш йўли билан (йиғилиш кун тартибидаги масалалар муҳокамаси учун ширкат аъзоларини йиғмай) қабул қилиниши мумкин. Сиртдан овоз бериш шаклида ўтказилаётган йиғилишдан ХУМШ аъзолари хабардор этилаётганда овоз беришга қўйилаётган масалалар, ширкат аъзолари ёзма қарорларини юборишлари лозим бўлган жой, муддат кўрсатилмоғи керак. Ёзма қарорларни қабул қилиш юзасидан белгиланган муддат тугамасидан аввал тақдим этилган, ХУМШ аъзоси ва унга тегишли жой тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилган ҳолда уларнинг ўзи томонидан имзоланган, овозга қўйилаётган ҳар бир масала юзасидан «ха», «қарши» ёки «бетараф» шаклида ифодаланган фикри мужассам топган ёзма қарорлар олинган тақдирда, бундай ХУМШ аъзоси йиғилишда иштирок этган ҳисобланади.

Бу йўсинда қарор қабул қилишда масалалар юзасидан ширкат аъзосининг овоз беришнинг эҳтимол тутилган вариантларидан фақат биттаси кўрсатилган овози ҳисобга олинади. ХУМШ аъзоларининг 50 фоизидан ортиғи ёқлаб овоз берган бўлса, қарор қабул қилинган ҳисобланади. Қарор, ширкат аъзолари йиғилишда бевосита иштирок этганида бўлганидек, баённома билан расмийлаштирилади. Бу қарор ҳам барча учун, шу жумладан номаълум сабабларга кўра овоз беришда иштирок этмаган кишилар учун ҳам мажбурийдир. Ана шу қарор устидан ширкат аъзоси қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда шикоят бериши мумкин. ХУМШ аъзолари қабул қилинган қарордан умумий йиғилишда белгиланган усул билан хабардор этилади.

**Хусусий уй-жой мулкдорлари ширкатининг намунавий устави (Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 30 майдаги 100-сон қарори билан тасдиқланган).

Мавзуга қайтиб

ҲИСОБВАРАҚ БИЛАН, БИРОҚ ҚҚСсиз

«Биз яшайдиган уй» нашрининг ўтган йилги июль сониди («Норма маслаҳатчи» 2010 йил 17 августдаги 31 (364)-сон) яшаш учун мўлжалланмаган жойларнинг эгаларига ҳисобварақ-фактуралар ёзилиши тўғрисида сўз борган эди («Ҳисобварақ-фактура ёзилиб, мажбурий суғурта қилиш шартномаси тузилади»). Ҳисобварақ-фактура ҚҚС билан ёзиладими? Агар ёзилса, ҚҚСни бюджетга ўтказиш керакми?

С.Алимова, ХУМШ.

– Хусусий уй-жой мулкдорларининг ширкати нотижорат ташкилоти ҳисобланади (2006 йил 12 апрелдаги «Хусусий уй-жой мулкдорларининг ширкатлари тўғрисида»ги ЎРҚ-32-сон Қонун 3-моддаси). Шу сабабли Солиқ кодекси (СК) 197-моддасининг иккинчи қисмига мувофиқ **ХУМШ қўшилган қиймат солиғи тўловчиси ҳисобланмайди, бундан тадбиркорлик фаолияти доирасида товарларни (ишларни, хизматларни) реализация қилиш оборотлари мустасно**. Бунинг маъноси шуки, ўз устав фаолияти доирасида – уй-жой фондини бошқариш ва тутиб туриш, сақлаш ва таъмирлашда ХУМШ ҚҚС тўловчиси ҳисобланмайди.

Юқоридаги Қонуннинг 6-моддасига мувофиқ кўп квартиралли уйдаги одам яшамайдиган жойларнинг мулкдорлари ҳам, турар жой мулкдорлари каби, умумий мол-мулкни сақлаш ва таъмирлаш бўйича умумий харажатларни қоплашга бадаллар тўлашлари шарт. Ушбу

бадаллар даромад ҳисобланмайди (СК 129-моддасининг 10-банди) ва, тегишинча, тадбиркорлик фаолияти доирасида олинган даромад сифатида қаралмайди.

ХУМШ учун белгиланган имтиёзларни ҳам ҳисобга олиш керак. Чунончи, Президентнинг 2006 йил 25 июлдаги ПҚ-425-сон қарори билан 2010 йилнинг 31 декабригача бўлган муддатда ХУМШ ва хусусий уй-жой мулкдорлари ширкатларининг ихтисослаштирилган бошқарувчилари – хизмат кўрсатиш ташкилотлари уй-жой фондига хизмат қилиш ва таъмирлаш бўйича хизмат кўрсатганда барча турдаги солиқлар (шу жумладан ҚҚС), йиғимлар ва бюджетга, давлат мақсадли жамғармалари ҳамда Мактаб таълими жамғармасига, ягона ижтимоий тўловдан ташқари, мажбурий ажратмалар тўлашдан озод этилади (6-банд).

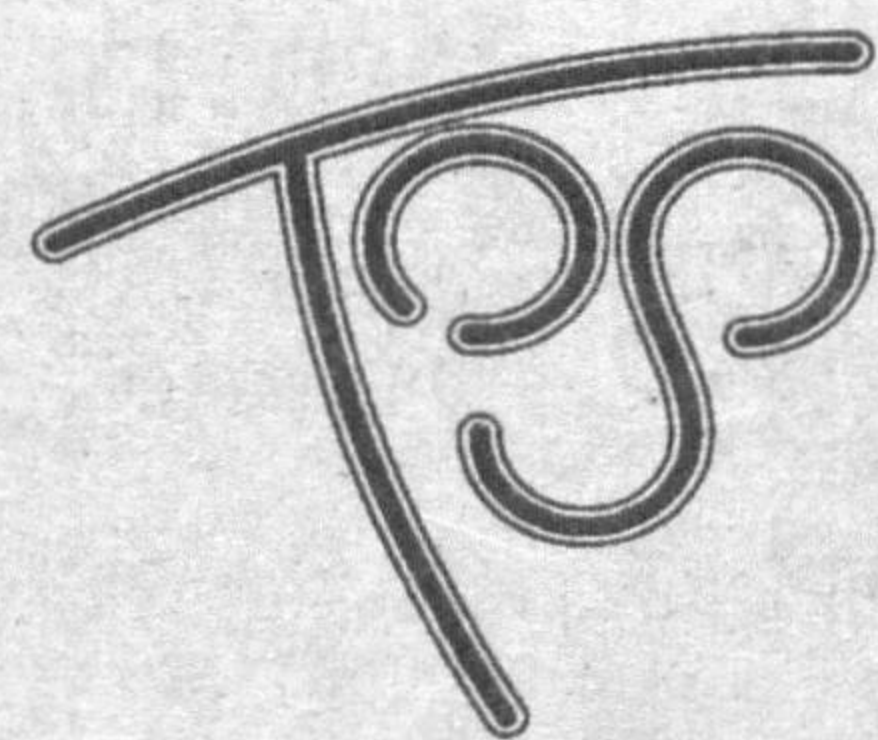
СК 208-моддасининг 24-бандига биноан уй-жой фондини сақлаш ва таъ-

мирлаш юзасидан аҳолига кўрсатилаётган хизматлар ҚҚСдан озод этилган. Бундай хизматларга лифт хўжаликлари, хўжаликларнинг бевосита аҳоли томонидан тўланадиган, шу жумладан ушбу хизматларга ХУМШ орқали ҳақ тўланадиган, умумий фойдаланишдаги антенналарни ўрнатиш ва ишлатиш, уй-жой фондидан фойдаланиш, уни сақлаш ва таъмирлаш бўйича хизматлари киритилган.

Юқорида баён этилганлардан келиб чиқадикки, **ХУМШ ўзининг уйдаги умумий мол-мулкни тутиб туриш, уни сақлаш ва таъмирлашга йўналтирилган устав фаолияти доирасида** (шу жумладан яшаш учун мўлжалланмаган жойлар эгаларининг умумий мол-мулкида) **ҚҚС ҳисоблаб ёзмайди ва ҳисобварақ-фактура ёки унинг ўрнини босадиган бирор бошқа ҳужжатда кўрсатилмайди**.

Жавобни «Norma Ekspert» мутахассислари тайёрладилар.

Мавзувий сонни Ирина ГРЕБЕНЮК олиб боради.

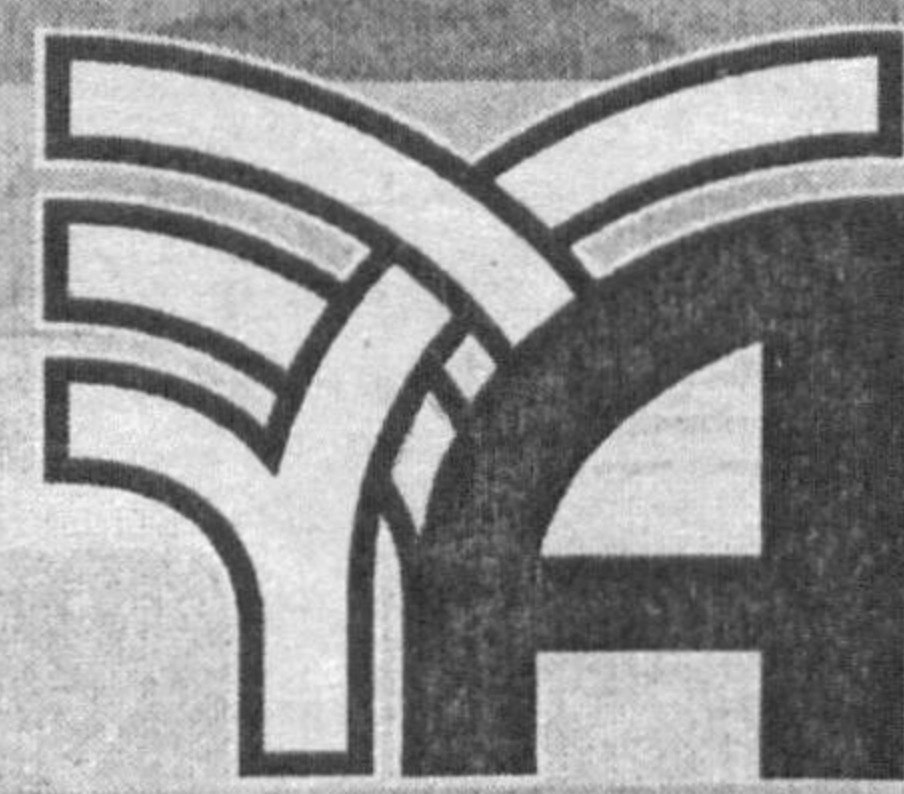
top

ЭНГ ЯХШИСИНИ ТОП!

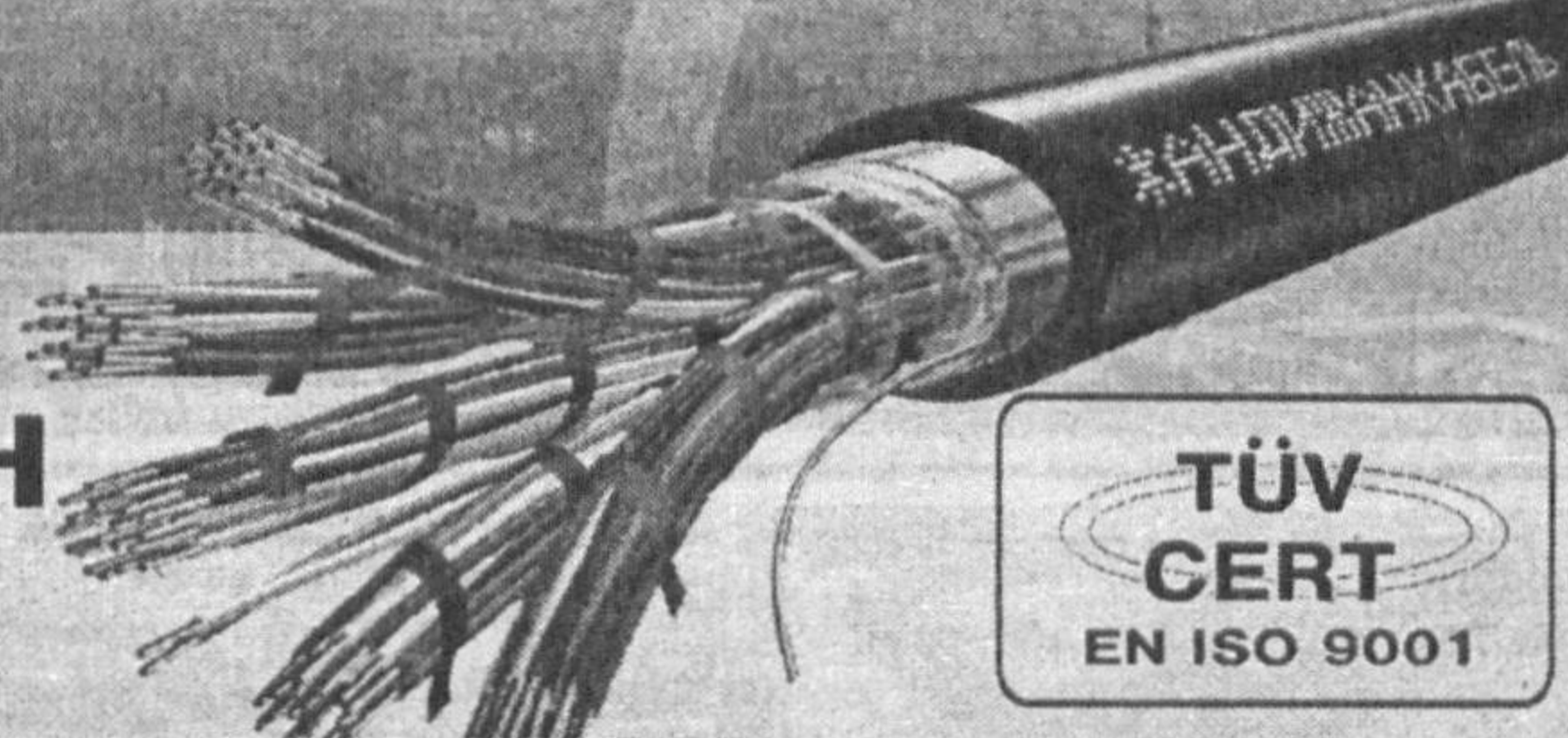
«Норма маслаҳатчи» N 5 (290)

2011 йил 8 февраль

МДХдаги ЭНГ ЙИРИК ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИЛАРДАН БИРИ

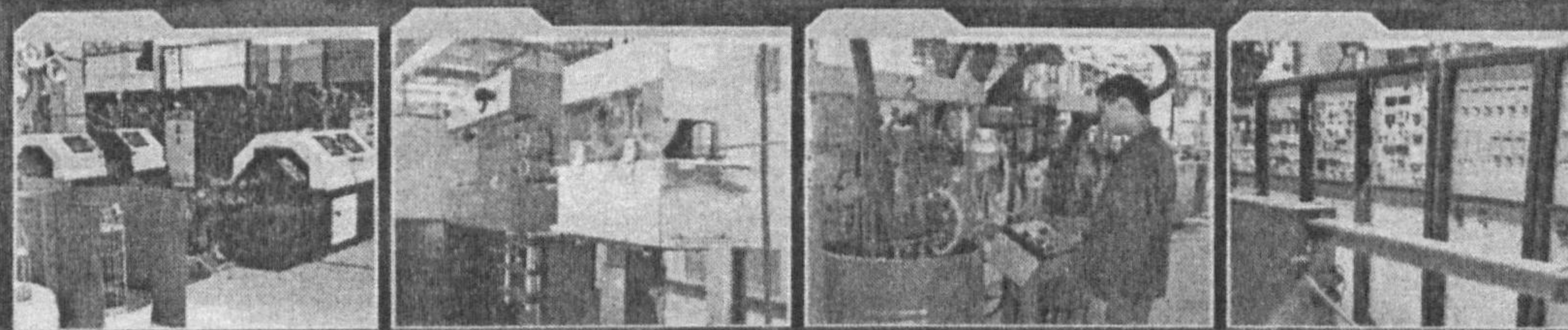

**АНДИЖОН
КАБЕЛЬ
ЗАВОДИ**

ТОВАР СЕРТИФИКАТЛАНГАН

РЕАЛ НАРХЛАР БЎЙИЧА СИФАТ ВА КАФОЛАТ

Тошкент ш., Қибрай (собиқ М.Жалил) кўч., 92. Тел.: (99871) 150-11-77 (кўп тармоқли), 150-55-66 e-mail: tashkent@ak.uz, www.cable.uz

Курилиш, қидирув ва кадастр ташкилотларига таклиф қиламиз

- қурилишда ишлатиладиган ўлчов асбоблари;
- бузмасдан текшириш ва техник диагностика ўлчов асбоблари;
- 2D ва 3D лазер сканерлар;
- лазер ва GPS системаларни қўллаш асосида машиналарни автоматик бошқарув (тракторлар, экскаваторлар, грейдерлар, бульдозерлар, асфальт ётқизувчи техника, ер текисловчи ва бошқалар);
- оптик, лазерли, рақамли нивелирлар ва теодитлар;
- лазерли масофа ўлчлагичлар, узунлиқни ўлчовчи пўлат ва фибергласс рулеткалар;
- электрон тахеометрлар, GPS/ГЛОНАСС (GNSS) системалари, шахсий ва автомобиль навигаторлари;
- навигацион системалар ва ҳаракатланувчи объектларни масофадан кузатиш системалари;
- шахсий чўнтак компьютерлари, коммуникаторлар (GSM, PDA);
- лойиҳа-тадқиқот ишларини автоматизациялаш учун программалар.

Сервис-таъмирлаш ишларини амалга ошириш билан биргаликда ГП «ЦОМУ» «Ўзстандарт» агентлиги қиёслаш сертификатларини тақдим қилади.

Манзил: 100000, Тошкент ш., Осиё кўчаси, 6, 94-95 идора. Тел./факс: (+99871) 1501767, 2414631, (+99890) 1895941 Web: www.geoinform.uz, E-mail: info@geoinform.uz Бўйртмалар асосида.

**УЙДАН ЧИҚМАЙ ТУРИБ
РЕСТОРАН ТАНЛАНГ**
www.restoran.uz

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2010 йил 24 декабрдаги 11-1006/27911-сонли ҳал қилув қарорига асосан Пискент туманидаги «Неъмат» фермер хўжалиги соддалаштирилган тартибда банкрот деб эътироф этилган ҳамда тугатиш жараёни бошланган. Тугатиш бошқарувчиси этиб Пискент туман ДСИ ходими К.Эшонкулов тайинланган. Ушбу корхонанинг думалоқ муҳр ва бурчак тамғаси ҳамда бирламчи таъсис ҳужжатлари ва давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳномаси бекор қилинади. Кредиторлар талаблари 1 ой муддат ичида қабул қилинади. Кредиторларнинг йиғилиши 2011 йил 15 февраль куни соат 10.00 да Тошкент вилояти, Пискент тумани, Бобур кўчаси, 66-уй, 2-қават, 16-хонада ўтказилади. Корхонага алоқадор шахслар ва корхоналар 1 ой муддат давомида ўзларининг муурожаатларини Пискент туман ДСИга билдиришлари мумкин.

Тел. 54-51-056.

***Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2011 йил 28 январдаги ҳал қилув қарорларига асосан Учтепа туманидаги тугатилаётган корхоналар РЎЙХАТИ**

Корхона номи	СТИР	Рўйхатга олинган санаси ва рақами	Юридик манзили	Қарор рақами
"TOP DIAMOND TRADE"	301178046	08.05.2009 002881-01	Чилонзор 30-38-94	10-1107/706
"AGROTRANSSUVGAZ"	301611274	14.05.2010 003760-01	Факирий кўч., 15	10-1107/707
"TSHF AGROTEX PROM SERVIS"	301523226	26.02.2010 003592-01	Замахшарий 5-тор кўч., 26	10-1107/709
"KOMILJON IMKON QURILISH"	301550185	19.03.2010 003640-01	Чилонзор 23-28-30	10-1107/708
"MAXMUD-SHREDOR"	301349480	19.10.2009 003192-01	Фарҳод кўч., 21	10-1107/705

Мазкур корхоналарнинг тўртбурчакли тамғаси ва думалоқ муҳрлари ҳақиқий эмас деб ҳисоблансин. Корхоналарнинг кредиторлик ва дебиторлик қарздорлиги бўйича даъволар эълон чоп этилган кундан бошлаб 2 ой давомида Учтепа тумани Ҳокимияти биносининг 3-қаватидаги 4-хонасида қабул қилинади.

Тел: 274-16-37.

«GROTEKS» ҚҚ ТАКЛИФ ҚИЛАДИ:

**ОФСЕТ
ҚОҒОЗИ**

Бичими – **70, 80, 120 г/м²**
рулонларда 84 см «НЕМАН» ЦБК (Россия)

Тел./факс: **766 34 24, 244 25 26, 244 11 60**

E-mail: **groteks@list.ru**

ART MEBEL GROUP

Офис ва уй учун

МЕБЕЛЬ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ

**Мақбул нархларда
шинам муҳит ҳосил қилинг!!!**

Фирма мебель салонларимиз:

1. Тошкент универмаги (собиқ МУМ) – 3-қават
2. Беруний кўч., Б-1, 2-уй, 1-секция (мўлжал – «Гунча» кинотеатри, «Тинчлик» м.б.)

Тўлов – исталган шаклда
Товар сертификатланган

Тел./факс: **(+99871) 244-86-31, 244-59-54, (+99898) 310-20-77** www.art-mebel.uz

«Интеграл стар» ХК таклиф қилади

«ЕҒОЧ-ТАХТА МАТЕРИАЛЛАРИ»

ассортиментда

Хизматлар лицензияланган

Тўлов – исталган шаклда

Тел. **303-16-46**, факс **274-66-77**

«UNIKS-STAR» МЧЖ

НАСОСЛАР

чуқурликлар учун ЭЦВ 4, 6, 8, 10 туридаги **ВК** туридаги, Вихрли
дренаж учун ГНОМ туридаги **ЦМК** туридаги фекаль
К туридаги, Консоль **«Андижанец»** насоси

«КАСКАД» ҚЎЗ Товар сертификатланган
Тел.: **253-97-80, 188-98-38, WWW.NASOS.UZ**

Рўйхатлар

Тошкент вилояти хўжалик судининг 2011 йил 26 январдаги ажримларига асосан Ўртачирчиқ туманидаги банкрот деб тан олишга доир иш очилган корхоналар РЎЙХАТИ

Корхона номи	Ажрим рақами
«Шохрух Баҳромов» ФХ	11-1127/1779
«Хон Саҳоват агро» ФХ	11-1127/1780
«Исматиллаев Дилмурод» ФХ	11-1127/1781
«Муҳиддин Усмонов» ФХ	11-1127/1782
«Зухра хожи она» ФХ	11-1127/1783
«Қувонч фермер» ФХ	11-1127/1784
«Турсунбой хожи ота» ФХ	11-1127/1785
«Хуршидбек агро» ФХ	11-1127/1786
«Хушридин» ФХ	11-1127/1787
«Мадияр ўғли Қўчқор» ФХ	11-1127/1788

Мазкур корхоналар кредиторларининг 1-йиғилиши 2011 йил 9 февраль куни соат 15.00 да қуйидаги манзилда ўтказилади: Тошкент вилояти, Ўртачирчиқ тумани, Тўйтепа шаҳри, Тошкент йўли кўчаси, 88-уй, Ўртачирчиқ туман ДСИ биноси, 1-қават, 19-хона.

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2011 йил 26 январдаги ажримларига асосан Шайхонтоҳур туманидаги банкрот деб эътироф этишга оид иш юритилиб, кузатув жараёни бошланган корхоналар РЎЙХАТИ

Корхона номи	Ажрим рақами
«Great tech servis» ХК	10-1107/1194
«Ibsh texno qurilish» ХК	10-1107/1188
«Terminal-Progress luxur» ХК	10-1107/1190
«Sayyora mobile biznes» ХК	10-1107/1189
«Mega max impex» МЧЖ	10-1107/1191
«Turon nigoh» МЧЖ	10-1107/1193
«Maxi big trade» МЧЖ	10-1107/1192

Мазкур корхоналар кредиторларининг 1-йиғилиши 2011 йил 8 февраль соат 15.30 да Тошкент ш., Шайхонтоҳур тумани, А.Навоий кўчаси, 7а-уй, 307-хонада ўтказилади ва кузатув ишлари ушбу манзилда давом этади. Банкротлик иши 2011 йил 9 февраль куни соат 17.30 да Шайхонтоҳур туман ДСИ биносининг 307-хонасида сайёр очик суд мажлисида қўрилади. Ушбу корхоналарнинг кредиторлари судда қатнашиш ҳуқуқига эга. Тел. 241-30-86.

«AMIR-AUDIT» МЧЖ
аудиторлик ташкилоти
28.03.2008 йилдаги 00642-сон лицензия
ЎзР АВНинг 12.01.2005 йилдаги 991-сон гувоҳномаси

Аудиторлик текширувлари ҳамда МХХС ва БХМС бўйича малакали хизматлар
Бухгалтерия ҳисоботи ва баланс тузиш
САР ва СІРА сертификатларига эга аудиторлар керак

Тел. (+99897) 409-04-23, 296-55-78 факс (8371) 296-52-15

“Аудит-ВАРН” МЧЖ
аудиторлик ташкилоти

ЎЗБЕКИСТОННИНГ БУТУН ХУДУДИДА, БХМС ВА МХХС БЎЙИЧА ИСТАЛГАН ТУРДАГИ АУДИТОРЛИК ТЕКШИРУВЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ

126-10

2008 йил 16 майдаги 000172-сон лицензия

Тел.: 8(371) 2762099,
уяли: +998971192248
Тошкент ш., Бунёдкор кўч., 42
Тошкент вил., тел. +998974341664

ЭЪЛОНЛАР	ЭЪЛОНЛАР	ЭЪЛОНЛАР	ЭЪЛОНЛАР
ЮРИДИК ХИЗМАТЛАР			
Юридик хизмат кўрсатиш*. Тел. (+99897) 330-45-71.			
Дебиторлик қарзини ундириш. Юридик хизмат кўрсатиш. Хўжалик, жиноят ишлари*. Тел. (+99897) 100-47-33.			
Кўчмас мулк бўйича юрист маслаҳатлари. Кадастр*. Тел. 448-74-69.			
Дебиторлик қарзини ундириш. Хўжалик судида вакиллик қилиш. Корхоналарга юридик хизмат кўрсатиш. Адвокат Шуман Неля Сергеевна*. Тел./факс: 242-33-52; 341-03-50 (уяли).			
АУДИТОРЛИК ХИЗМАТЛАРИ			
Аудиторлик ва бухгалтерия хизматлари*. Тел.: 185-48-30.			
Аудиторлик хизматлари. Арзон*. Тел. 176-23-13.			
Аудиторлик, бухгалтерия хизматлари*. Тел.: 370-63-06. 263-77-29.			
КОНСАЛТИНГ ХИЗМАТЛАРИ			
Бизнес-режалар, ТИА, баҳолаш*. Тел. 500-70-30.			

ЭЪЛОНЛАР
БАҲОЛАШ ХИЗМАТЛАРИ
Асосий фондлар, кўчмас мулк, автотранспорт, ускуналарни қайта баҳолаш*. Тел.: (+99898) 365-33-50, 365-68-60.
БУХГАЛТЕРИЯ ХИЗМАТЛАРИ
Тиклаш. Бухгалтерия ҳисобини юритиш*. Тел. 100-65-80.
«1С:Бухгалтерия»ни жорий этган ҳолда исталган соҳада бухгалтерия ҳисобини тиклаш ва юритиш. «1С:6.0, 7.7, 8.1»ни сошлаш билан тўлиқ автоматлаштириш. Дастурчи аудитор ва унинг жамоаси*. Тел. (+99890) 176-01-53.
ХИЗМАТЛАР
Ташкилий техника, компьютерлар, ноутбуклар, мониторлар, принтерларни таъмирлаш. Тўлдириш. Жойига чиқиш билан. Тел. 903-73-93.
Компьютерларни таъмирлаш, шахсий компьютерларга техник хизмат кўрсатиш. Windows, дастурий таъминот ва Интернет ўрнатиш ва сошлаш. Жойига чиқиш билан. Тел.: (+99897) 450-03-24 Светлана, (+99897) 158-46-10 Сергей.
Видео-, фотосуратга олиш*. Тел. (+99897) 709-20-17.
*Хизматлар лицензияланган.

ТОВАРЛАР ВА ХИЗМАТЛАР БИЗНЕС ПАНОРАМАСИ

top

237-51-33
237-47-20
237-47-05

ЭНГ ЯХШИСИНИ ТОП!

УЙДАН ЧИҚМАЙ ТУРИБ
РЕСТОРАН ТАНЛАНГ
www.restoran.uz

Рўйхатлар

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2011 йил 26 январдаги 10-1108/1045-сонли ҳал қилув қарорига асосан Чилонзор туманидаги "LOGUS INVESTMEN" МЧЖ банкрот деб эълон қилинди ва тугатишга оид ишлар бошланди. Ушбу корхона бўйича кредиторларнинг 1-йиғилиши 2011 йил 9 февраль куни соат 10.00 да Тошкент ш., Бунёдкор кўчаси, 51а-уйда ўтказилади. Муваққат бошқарувчи этиб О.Кабиров тайинланган. Корхона юзасидан талаб ва таклифлар Тошкент ш., Бунёдкор кўчаси, 51а-уй, Чилонзор туман ДСИ биносига билдирилиши мумкин.
Тел.: 276-98-22, 276-98-12.

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2011 йил 14 январдаги 10-1117/428-сонли ажримига асосан Сергели туманидаги "ТЕКТОНИК КРАМП" МЧЖ бўйича кузатув эълон қилинган. Муваққат бошқарувчи этиб Сергели туман ДСИ ходими М.Ахмурзаева тайинланган. Кредиторлар эълон чиққан кундан бошлаб 1 ой давомида қуйидаги манзилга мурожаат этишлари мумкин: Тошкент ш., Сергели тумани, 3-мавзе, Янги Сергели кўчаси, 6а-уй, Сергели туман ДСИ биноси, 4/1-хона.
Тел.: 257-85-93, 257-74-51.

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2011 йил 21 январдаги 10-1117/1000-сонли ажримига асосан Мирзо Улуғбек туманидаги "MOHINA TOUR" МЧЖ ҳамда 10-1117/1001-сонли ажримига асосан "ТРК SOKOL INVEST" МЧЖга нисбатан банкротлик иши қўзғатилган. Мазкур корхоналарнинг кредиторлари 1-йиғилиши 2011 йил 11 февраль куни соат 10.00 да Тошкент ш., Шаҳриобод кўчаси, 314-уй, Мирзо Улуғбек туман ДСИ биносига ўтказилади. Банкротлик иши 2011 йил 16 февраль куни соат 11.00 да Тошкент шаҳар хўжалик суди биносига (Тошкент ш., Чўпон ота кўчаси, 6-уйда) 1-сонли суд залида бўлиб ўтади. Корхоналарнинг кредиторлари судда қатнашиш ҳуқуқига эга.
Тел. 262-17-82.

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2011 йил 17 январдаги ҳал қилув қарорларига асосан Юнусобод туманидаги тугатилаётган корхоналар РЎЙХАТИ

Корхона номи	СТИР	Қарор рақами
"RALLI-SPORT" МЧЖ	200833065	10-1019/22109
"ЮЛДУЗ-НУР" ХФ	200835054	10-1019/22108
"GEOINSISTEM" МЧЖ	201968514	10-1019/22191
"RASO-TA'MINOT" МЧЖ	203327945	10-1019/22090
"ADILOV" МЧЖ	203437738	10-1019/22089
"GASTRANOM" МЧЖ	203036120	10-1019/22088
"UMIDABONU-SAVDO" ХФ	204072195	10-1019/22087
"KAFOLAT-KOMMUNAL SERVIS" МЧЖ	204995850	10-1019/22086
"CHARM SAVDO UYI" МЧЖ	204122686	10-1019/22085
"KUAN-SERVIS" МЧЖ	204246358	10-1019/22084
"RENESSANS-STROYMONTAJ" МЧЖ	300955955	10-1019/22083
"OLDI-SISTEMS" МЧЖ	206858021	10-1019/22102
"RAXMATILLO-A" ХФ	204639840	10-1019/22118
"OLIJ FAZILAT"	204676464	10-1019/22114
"TANSHIPO" ХК	200833152	10-1019/22103
"ISHOHCHLI VAKOLAT" МЧЖ	204973443	10-1019/22121
"ABDUMALIK QIZI NILUFAR" МЧЖ	205271042	10-1019/22120
"MARKAZIY OSIYO MEDIA" ШК	205102909	10-1019/22119
"ZIYO-HAMKOR" МЧЖ	205151698	10-1019/22117
"UCH YULDUZ-UNIPROM" ХК	205521180	10-1019/22116
"PYXCONA BEGIM" ХФ	201059687	10-1019/22115
"QISHLOQMASH-USKUNA" ШК	206108788	10-1019/22113
"GENERAL BIZNESS" МЧЖ	206157063	10-1019/22112
"SUVSOZ-SERVIS" МЧЖ	300010629	10-1019/22111
"NODIRABEGIM GRAND LUX SERVIS" МЧЖ	206712590	10-1019/22110
"MIRAZIM ABDULLA" МЧЖ	300000276	10-1019/22082
"YUNONA-TRADE" МЧЖ	300250773	10-1019/22100
"PIZZA STAR" МЧЖ	300245897	10-1019/22099
"RITM SERVIS" МЧЖ	300448794	10-1019/22098
"TRANSTEXSUVGAZ" МЧЖ	300344093	10-1019/22081
"GIREY REKORDS" МЧЖ	206171902	10-1019/22080
"GERUZ IMPEX GLOBAL" МЧЖ	300520509	10-1019/22079
"STEVEZ DUNYOSI PLYUS" МЧЖ	300522330	10-1019/22092
"ATXAM ZIOVUDDIN BIZNES" МЧЖ	300551224	10-1019/22093
"PRIMAVERA" МЧЖ	300579196	10-1019/22097
"HILOL NUR SAVDO" ХК	300594314	10-1019/22096
"ASIA SECURITY SERVICE" МЧЖ	300694276	10-1019/22095
"BILLING SYSTEMS" МЧЖ	300687743	10-1019/22101
"DDR-MURATJAN-QURILISH" МЧЖ	300787555	10-1019/22094
"TEXNO-IMPEX-ORION" МЧЖ	300246610	10-1019/22123
"DAVAY POJENIMSYA" ХК	301177332	10-1019/22124
"ROS INTELLECT" МЧЖ	300930820	10-1019/22122
"NALADKA GROUP" МЧЖ	301164429	10-1019/22107
"HUB-SOUND" МЧЖ	301295621	10-1019/22106
"АСИЛ" НТЦ	201062914	10-1019/22104
"ЭРКИНЖОН" ХК	201125028	10-1019/22105

Мазкур корхоналарнинг думалоқ муҳр ва бурчак тамгалари, шунингдек Давлат рўйхатига олинганлиги тўғрисидаги гувоҳномалари ва барча таъсис ҳужжатларининг асл нусхалари бекор қилинади. Давволар эълон чиққан кундан бошлаб 2 ой давомида Юнусобод тумани Ҳокимияти қошидаги махсус тугатиш комиссияси томонидан қабул қилинади. 2 ой мобайнида даъво билан Тошкент шаҳар махсус тугатиш комиссиясига мурожаат қилинмаган ҳолда корхоналар белгиланган тартибда Давлат реестридан чиқарилади. Тел. 235-87-26.

Иқтисодий-қуқуқий газета

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

ХУҚУҚ
СОЛИҚЛАР
БУХГАЛТЕРИЯ

ТАЪСИСЧИ "Norma Hamkor" МЧЖ

Газета 2006 йил 26 декабрда
Ўзбекистон Матбуот ва ахборот
агентлигида рўйхатга олинди.
Рўйхат рақами 0074.

БОШ МУҲАРРИР
ФАРҲОД ҚУРБОНБОВ

ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ:

Тошкент ш., Миробод тумани,
Таллимаржон кўч., 1/1
E-mail: gazeta@norma.uz,
normapress@mail.ru
www.norma.uz

Нашр учун масъул:
Нодир Алимов

Муаллифлар фикри доим ҳам таҳририят нуқтаи назарига мос келмавермайди.

Таҳририят огоҳлантирадиги, газетамизда мавжуд ахборотдан фойдаланганлик, фойдаланмаганлик ёки мувофиқ равишда фойдаланмаганлик билан боғлиқ ҳар қандай ҳаракатлар ва/ёки оқибатлар учун таҳририят жавобгар эмас.

"Норма маслаҳатчи"да эълон қилинган материалларни тўлиқ ёки қисман кўчириб босиш, электрон ва бошқа манбаларда қўнайтириш, тарқатишга фақат "Norma" МЧЖ билан тузилган шартнома асосида йўл қўйилади.

Газета таҳририят томонидан тайёрланган диапозитивлар ёрдамида "ТОПРИНТ" МЧЖ боёмохонасида босилди (Тошкент ш., Миробод тумани, Таллимаржон кўч., 1/1).
Индекс — 188 Буюртма 902 Адади 5340. Баҳою келишилган нархда
Газета 2011 йил 4 февралда соат 18.00 да топширилади.
ISSN 2010-5223